

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи
за спеціальністю 071 – «Облік і оподаткування»

на тему: Податок на прибуток підприємств особливості обліку і
оподаткування

Виконав: студент ___ курсу, групи ЗОП-22ск

Шахман О.В.

ПІБ

[підпис]
підпис

Керівник

Адамовська В.С.

ПІБ

[підпис]
підпис

Нормоконтролер

Толоборосенко Т.В.

ПІБ

[підпис]
підпис

Завідувач кафедри

к.е.н., доцент Адамовська В.С.

[підпис]

Кривий Ріг – 2024 р.

Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування
 Другий (магістерський) рівень
 Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
 Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри ООПУА
 к.е.н., доцент Адамовська В.С.



« 22 » 02 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу студенту

Шахман Ольга Вікторівна
 (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Податок на прибуток підприємств особливості обліку і оподаткування

керівник роботи Адамовська В.С., к.е.н., доцент
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом по КНУ від «22» лютого 2024 року № 175 с

2. Строк подання студентом роботи _____ р.

3. Вихідні дані до роботи Інформаційну базу склали нормативно-правові акти, пов'язані з обліком і оподаткуванням податку на прибуток, а також наукові напрацювання учених в зазначені сфері

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК НА ПАТ «КРИВОРІЖХЛІБ»

5. Перелік графічного матеріалу рисунки, таблиці

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	зав. каф. ООРУА Адамівська В.С.	10.04.24	26.04.24
Розділ 2	зав. каф. ООРУА Адамівська В.С.	27.04.24	24.05.24

7. Календарний план:

№ з/п	Етапи роботи	Термін виконання	Позначка про виконання
1	Співбесіда зі здобувачем вищої освіти за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	22.02.2024	виконано
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	22.02.24-12.03.24	виконано
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	12.03.24-10.04.24	виконано
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівнику	10.04.24-26.04.24	виконано
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівнику	27.04.24-24.05.24	виконано
6	Підготовка вступної частини	25.05.2024	виконано
7	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	26.05.2024	виконано
8	Отримання відгуку керівника	01.06.2024	виконано
9	Попередній захист роботи	07.06.2024	виконано
10	Захист роботи в ЕК	20.06.2024	

Дата видачі завдання «22» лютого 2024 р.

Студент

(підпис)

Шахман О.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

к.е.н., доцент Адамівська В.С.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

	стор.
ЗАВДАННЯ НА РОБОТУ	2
РЕФЕРАТ	4
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	5
ВСТУП	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК	9
1.1 Критичний аналіз підходів до визначення податку на прибуток	9
1.2 Характеристика основних елементів оподаткування податку на прибуток	14
2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК НА ПАТ «КРИВОРІЖХЛІБ»	25
2.1 Аналіз діяльності та облікової політики ПАТ «КРИВОРІЖХЛІБ»	25
2.2 Бухгалтерський облік податку на прибуток на ПАТ «КРИВОРІЖХЛІБ»	33
2.3 Проблемні аспекти обліку (та/або оподаткування, контролю) податку на прибуток та можливі шляхи їх вирішення	44
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	55

Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління
та адміністрування

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу

на тему: «**Податок на прибуток підприємств особливості обліку і оподаткування**»

ВР: 68 сторінок, 10 таблиць, 15 рисунки, 44 джерела, 8 додатків

Мета: дослідження аспектів обліку податку на прибуток з метою забезпечення його точного та вчасного нарахування і сплати.

Предмет дослідження: процес обліку, звітності та оподаткування податку на прибуток.

Об'єкт дослідження: дані бухгалтерського і податкового обліку, фінансової звітності стосовно оподаткування податку на прибуток на ПАТ «КРХЛІБ».

Методи дослідження: загальнонаукові та спеціальні методи дослідження (теоретичного узагальнення, порівняння, систематизація – для встановлення подібних і відмінних результатів досліджень різних науковців щодо сутності понятійно-категоріального апарату досліджуваної теми; аналіз; аналогія; індукція; дедукція; графічний – для наочної інтерпретації результатів дослідження тощо).

Результати дослідження: визначено поняття та економічну сутність ПНП; розкрито нормативно-правове регулювання обліку ПНП; досліджено порядок визначення об'єкта ОП ПНП; вивчено особливості обліку ДХ та ВР для цілей оподаткування; розкрито порядок розрахунку та сплати ПНП; охарактеризовано діяльність ПАТ «КРХЛІБ»; проаналізовано основні показники діяльності ПАТ «КРХЛІБ», розглянуто особливості облікової політики підприємства; досліджено первинний, аналітичний і синтетичний облік ПНП на ПАТ «КРХЛІБ»; відзеркалено порядок відображення інформації щодо ПНП у формах звітності; проаналізовано типові помилки при обліку ПНП та наведено можливі шляхи їх вирішення.

Ключові слова: ПОДАТОК, ПРИБУТОК, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ПОДАТОК НА ПРИБУТОК, ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ, ОПОДАТКУВАННЯ, ПЕРВИННИЙ ОБЛІК, АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК, СИНТЕТИЧНИЙ ОБЛІК, ЗВІТНІСТЬ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

1. БО – бухгалтерський облік.
2. ЗУ – Закон України;
3. МСБО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку;
4. МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності;
5. НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку;
6. ПКУ – Податковий кодекс України;
7. ПНП – податок на прибуток
8. ОП – оподаткування
9. ПД – податок
10. ЮО – юридичні особи
11. ФОП – фізичні особи- підприємці
12. ФО – фізичні особи
13. НДП – незалежна професійна діяльність
14. ПБ – прибуток
15. ФРДО - фінансовий результат до оподаткування
16. ДХ – дохід
17. ПР – податкові різниці
18. ТПР – тимчасові податкові різниці
19. ВПА – відстрочені податкові активи
20. ВПЗ – відстрочені податкові зобов'язання
21. ВР – витрати
22. ОБП – облікова політика
23. ДПНП – декларація з податку на прибуток
24. КІК – контрольовані іноземні компанії
25. МПЗ - мінімальне податкове зобов'язання
26. СГ – сільськогосподарські товаровиробники
27. ОПБ – обліковий прибуток
28. РОПБ – розрахунковий обліковий прибуток
29. ФР – фінансовий результат

ВСТУП

Введення ПНП підприємств є суттєвим компонентом фіскальної політики багатьох країн у всьому світі. Цей ПД становить значну частину ДХ як національних, так і місцевих бюджетів, і відіграє ключову роль у фінансуванні різних секторів економіки та соціальних програм.

ПНП підприємств відображає складну систему правил і процедур, яка вимагає від підприємств не тільки своєчасного та точного розрахунку, але й дотримання вимог податкового законодавства. Особливості обліку цього ПД проявляються у різних аспектах, включаючи правильний розрахунок ПЗ, відображення оподаткованого ПБ у фінансовій звітності та виявлення можливостей для зменшення податкового навантаження за допомогою податкових відшкодувань та виключень.

Точний розрахунок та вчасна сплата цього ПД мають значний вплив на ФР діяльності підприємства.

Метою роботи є дослідження аспектів обліку ПНП з метою забезпечення його точного та вчасного нарахування і сплати.

Предмет дослідження – процес обліку, звітності та ОП ПНП.

Об'єкт дослідження – дані бухгалтерського і податкового обліку, фінансової звітності стосовно оподаткування ПНП на ПАТ «КРХЛІБ».

Завданнями роботи є наступне:

- визначити поняття та економічну сутність ПНП;
- розкрити нормативно-правове регулювання обліку ПНП;
- дослідити порядок визначення об'єкта ОП ПНП;
- вивчити особливості обліку ДХ та ВР для цілей оподаткування;
- розкрити порядок розрахунку та сплати ПНП;
- охарактеризувати діяльність ПАТ «КРХЛІБ»
- проаналізувати основні показники діяльності ПАТ «КРХЛІБ», розглянути особливості облікової політики підприємства;
- дослідити первинний, аналітичний і синтетичний облік ПНП на ПАТ

«КРХЛІБ»;

– відзеркалити порядок відображення інформації щодо ПНП у формах звітності;

– проаналізувати типові помилки при обліку ПНП та навести можливі шляхи їх вирішення.

Методи дослідження:

- аналіз наукової літератури;
- вивчення нормативно-правових актів;
- узагальнення практичного досвіду.

Удосконалено методи обліку податку на прибуток, що дозволить підвищити його ефективність.

Результати дослідження можуть бути використані для підвищення кваліфікації бухгалтерів та інших фахівців, які займаються обліком податку на прибуток.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

1.1 Критичний аналіз підходів до визначення податку на прибуток

На ранніх етапах розвитку західної цивілізації панувала конкурентна економіка, заснована на принципі приватної власності. Цей принцип породжував жорстку суспільну мораль. За таких умов лише податок, що давав державі можливість корегувати розподіл прибутків з позицій справедливості, міг розраховувати на широку підтримку. Під впливом цього суспільного запиту з'явився податок на доход (прибуток). Його запровадження значною мірою сталося під впливом соціалістичного руху, а буржуазія підтримала цю ініціативу, щоб уникнути небажаних соціально-політичних наслідків.

На ранніх етапах свого існування ПНП вважали втіленням «законів правди і справедливості», найдосконалішою формою ОП.

В умовах західної демократії прибуткове ОП має передусім політичні переваги. Цей податок – продукт цілої епохи економічного і політичного розвитку суспільства. Він є фіскальним інститутом, властивим високорозвиненій державності з витонченим механізмом функціонування, що потребує від платників і збирачів усвідомленого ставлення до своїх прав і обов'язків.

Розуміння того, що накопичення і заощадження приватної власності можливі лише в рамках суспільства, робить економічно і морально виправданою передачу частини цих накопичень тому суспільству, якому платник зобов'язаний усім, чим володіє. Ці, на перший погляд, прості істини ніколи не втрачають своєї актуальності.

Серед різноманітних прямих ПД провідну роль відіграють прибуткові ПД. Їхня суть полягає в ОП прибутку (доходу) як підприємств, так і фізичних осіб.

Розрізняють два види прибуткового ОП:

- ОП прибутку юридичних осіб (підприємств, організацій)
- ОП особистих прибутків громадян

Цей поділ зумовлений різними умовами стягування податку, адже доходи юридичних і фізичних осіб, маючи спільну економічну природу (додану вартість), відрізняються за характером використання та виконують різні функції.

Доходи підприємств мають продуктивний характер: вони використовуються здебільшого для розвитку виробництва. Натомість доходи громадян переважно йдуть на особисте споживання.

Застосовувати єдиний режим ОП для обох видів доходів (виробничого та особистого) було б недоцільним і економічно невиправданим. З огляду на функцію доходів підприємств, ПД навантаження на них має бути меншим, ніж на доходи громадян.

Особистий ПНА відіграє важливу роль у ПД системах більшості розвинених країн. На Заході також істотною є роль ПНП корпорацій. Цей податок зріс у значенні з розвитком акціонерної власності, адже прибуток став важливим об'єктом ОП. При цьому враховується, як він розподіляється на дивіденди та реінвестується в компанію.

У країнах з розвинутою ринковою економікою особистий ПНП є основним прямим способом централізації ВВП у бюджеті. ПНП корпорацій також відіграє важливу роль, але його питома вага в загальній сумі ПД надходжень має стійку тенденцію до зменшення.

В Україні ж ситуація була дещо інша. Частка ПНП підприємств у дохідній частині бюджету перевищує частку подохідного податку з громадян. Це пов'язано з кількома причинами: 1) історично платежі в бюджет з ПНП підприємств мали значно більшу питому вагу, ніж надходження від прибуткового ПД з громадян; 2) об'єкт ОП ПНП підприємств значно більший, ніж прибутковим ПД з громадян.

Однак останнім часом спостерігається тенденція до зменшення частки ПНП підприємств і збільшення частки прибуткового ПД з громадян. Це свідчить про те, що Україна поступово наближається до моделі ОП, характерної для розвинених країн.

ПНП підприємств – це прямий ПД, який сплачується підприємствами з прибутку, отриманого від:

- реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг
- продажу основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей
- орендних операцій, роялті
- позареалізаційних операцій

На рис. 1.1 досліджено значення ПБ в економіці.



Рис. 1.1 – Роль ПНП в економічній сфері

Основна мета будь-якої підприємницької діяльності полягає в отриманні ПБ. Для досягнення цієї мети підприємець має вести контроль за ключовими бізнес-показниками. Моніторинг фінансових показників дозволяє оцінити фінансове становище, майновий ресурс, результативність економічної діяльності, активність у справах, потік грошей, рентабельність та можливості для майбутнього росту підприємства. Розглянемо основні види ПБ, які є важливими для розуміння результативності будь-якої діяльності.

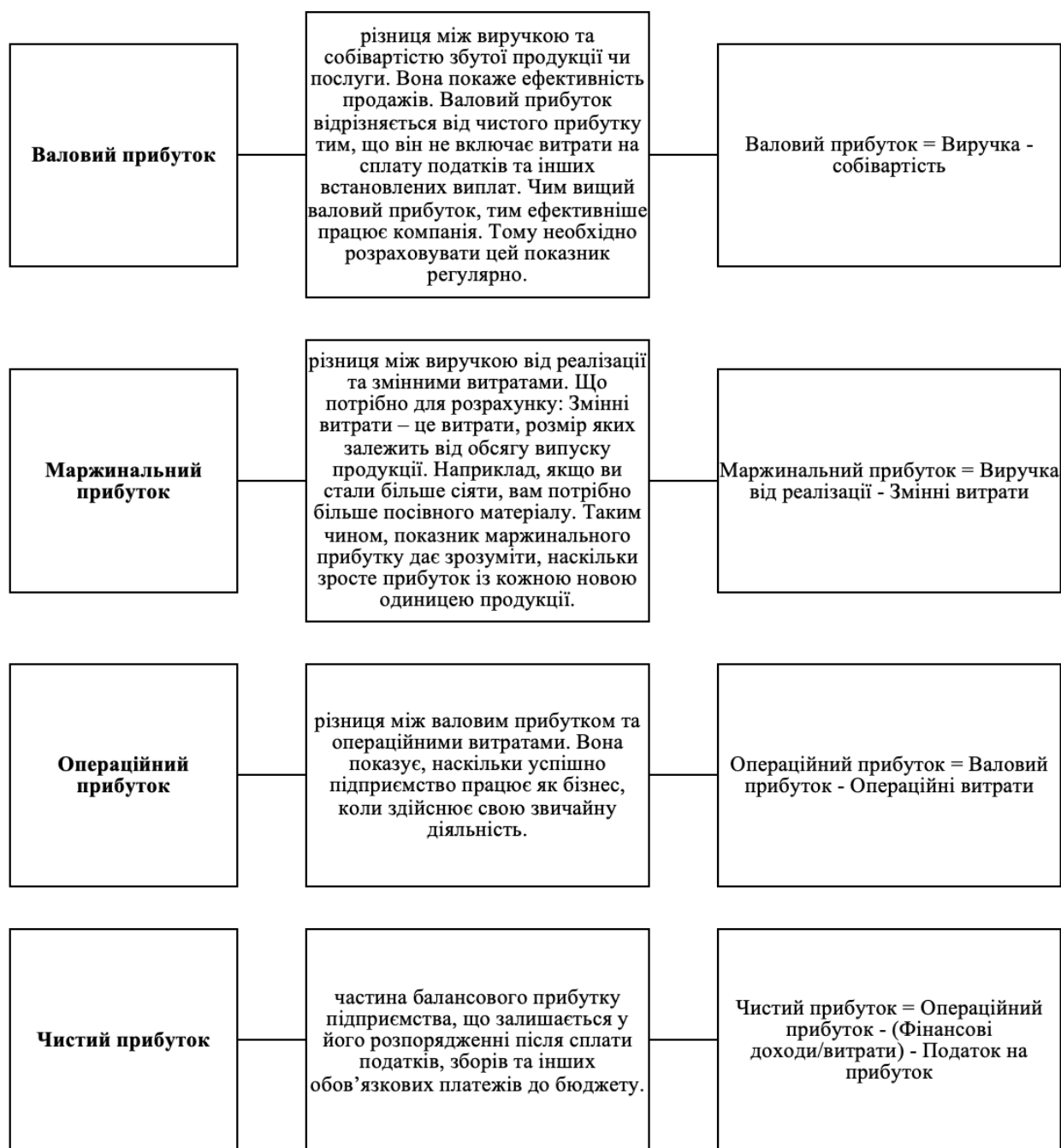


Рис. 1.2 – Види ПБ у діяльності підприємств

Загальний висновок полягає в тому, що кожен з цих показників грає важливу роль у визначенні фінансового стану та результативності підприємства, і їх регулярний аналіз дозволяє забезпечити ефективне управління бізнесом.

Дослідимо частку ППП у ПД надходженнях до бюджету за 2023 рік у табл. 1.1.

Табл. 1.1. – ПД надходження до бюджету України станом на 01.01.2024р.

Податкові надходження до державного бюджету України за 2023 р. (млн. грн.)			
Станом на 1.01.2024	Код бюджетної класифікації	Надходження	Частка
Податок на доходи фізичних осіб	11010000	206 944,80	18%
Податок на прибуток підприємств	11020000	143 837,10	12%
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	13000000	60 327,70	5%
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	14020000	92 583,90	8%
Акцизний податок з ввезених в Україну підакцизних товарів	14030000	74 762,70	6%
Податок на додану вартість з вітчизняних товарів	14060000	214 639,30	18%
Податок на додану вартість з імпортованих товарів	14070000	366 158,00	30%
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	15000000	40 559,40	3%
Інші податки та збори	19000000	3 731,10	0,10%
Усього		1 203 544,00	100%

За поданими даними за 2023 рік, ПД надходження до державного бюджету України склали 1 203 544 млн. грн. Основними джерелами ПД надходжень є ПДВ та ПДФО, які в сумі складають 66% від усіх надходжень.

1. ПДФО становив 18% від загальної суми надходжень, що робить його одним з найбільших джерел доходів для бюджету.

2. ПНП підприємств склав 12%, що також є значною частиною податкових надходжень.

3. ПДВ має великий внесок у бюджет, зокрема, 18% від внесків з вітчизняних товарів та 30% від імпортованих товарів.

4. Інші ПД та збори внесли лише невелику частку, 0.10%.

Важливо зазначити, що податкова система України має значну залежність від ПДВ та ПДФО, що може бути ризикованою, оскільки зміни у економіці чи зміни в податковому законодавстві можуть суттєво вплинути на ці надходження. Тому розширення бази податків та диверсифікація джерел доходів може бути розумним стратегічним кроком для забезпечення стійкості бюджету в

майбутньому. ПНП підприємств також має значний внесок, але менший порівняно з іншими джерелами надходжень.

1.2 Основні елементи податку на прибуток

Платники ПНП поділяються на дві категорії:

1. Резиденти:

- ЮО, які здійснюють діяльність в Україні та за її межами, за винятком певних категорій.

- Керівники фондів з нерухомості, які здійснюють операції та отримують доходи.

- ФОП та ФО, що виконують НПД, щодо виплачених доходів нерезидентам.

- ЮО, створені в інших країнах, але з місцем правління на території України.

2. Нерезиденти:

- ЮО, які отримують доходи з України, за винятком дипломатичних представництв.

- Нерезиденти, які здійснюють діяльність в Україні через постійне представництво, а також інші нерезиденти, які повинні сплачувати податок.

Об'єктом ОП ПНП є:

1. Для більшості платників:

- ПБ, який походить з України та за її межами, який розраховується шляхом коригування ФРДО (ПБ або збитку) на різниці, визначені ПКУ.

- Платники з річним доходом до 40 000 000 000 грн можуть не коригувати ФРДО, окрім від'ємного значення об'єкта ОП минулих років.

- Сільгоспвиробники з річним податковим періодом обчислюють ФРДО за специфічною формулою.

2. Додаткові об'єкти ОП:

- ДХ за страхувальними договорами;

- ДХ нерезидентів з України;
- ДХ від лотерей;
- ДХ організаторів ігор з азарту (крім залів гральних автоматів), зменшений на суму виплат гравцям;

- ДХ від азартних ігор у залах гральних автоматів;
- Скоригований ПБ контрольованої іноземної компанії;
- Операції резидентів Дія Сіті.

Базою ОП з ПНП для більшості платників є еквівалент у гривнях об'єкта ОП, визначеного згідно зі статтею 134 ПКУ.

Для резидентів Дія Сіті базою ОП з ПНП є сума дивідендів, виплачених нерезидентам, кошти/вартість майна, повернуті нерезидентам при виході з Дія Сіті, ліквідації або зворотному викупі корпоративних прав.

Інші умови застосування бази ОП з ПНП наведено у додатку А.

Базова ставка ПНП становить 18% для більшості платників; 25% для банків, скоригованого ПБ КІК банків та виплати дивідендів банками.

Ставки ПД для страхових компаній:

- 3% за страхувальними договорами (крім довгострокового страхування життя, добровільного медичного страхування та недержавного пенсійного забезпечення).

- 0% за довгострокове страхування життя, добровільне медичне страхування та недержавне пенсійне забезпечення.

Ставки ПД для нерезидентів становлять 0%, 4%, 5%, 6%, 12%, 15%, 18% залежно від виду ДХ.

Ставки ПД для організаторів азартних ігор визначають 10% від ДХ гральних автоматів та 18% від ДХ інших азартних ігор (зменшеного на суму виплат гравцям).

Податок на ДХ резидентів Дія Сіті є частиною ПНП. Ставка ПД для лотерей є 30%. Ставка ПД для операцій з криптовалютами є базова ставка ПД. Ставка ПД для резидентів Дія Сіті встановлено 9%.

Платник ПНП самостійно визначає суму ПД за ставкою, встановленою згідно зі статтею 136, від бази ОП.

Платники ПД несуть відповідальність за повноту утримання та своєчасне перерахування до бюджету ПД.

ПД звітні періоди включають квартал, півріччя, три квартали і рік. Податкова декларація складається наростаючим підсумком. Але є певні винятки:

- Виробники сільськогосподарської продукції можуть обирати річний ПД період з 1 липня попереднього року до 30 червня поточного року.
- Нові платники починають перший ПД період з дати постановки на облік.
- При ліквідації платника останнім ПД періодом вважається період, на який припадає дата ліквідації.

Нерезиденти щороку отримують підтвердження від контролюючого органу щодо сплати ПД українською мовою.

Сума ПНП підприємств, що підлягає сплаті до бюджету, зменшується на суму корпоративного або аналогічного ПД, що стягується за законодавством інших держав.

Резиденти Дія Сіті самостійно визначають суму ПД, який підлягає сплаті до бюджету.

Існують випадки, коли виникають розбіжності між даними БО та податкового обліку через те, що правила їх ведення не завжди співпадають. Такі розбіжності називаються податкові різниці. Існують два основних типи таких різниць: постійні, які залишаються сталими протягом певного періоду, і тимчасові, що зникають у певний момент, коли дані обох обліків вирівнюються.

Постійні ПР впливають на ФРДО, що може призвести до збільшення або зменшення суми ПНП. Тимчасові ПР призводять до формування ВПА або ВПЗ, які є сумами ПНП, очікуваними до сплати або отримання в майбутньому відповідно.

ВПА та ВПЗ обчислюються згідно з визначеними алгоритмами, викладеними у ПКУ. Наприклад, амортизація та резерви можуть викликати появу таких різниць: БО може передбачати нарахування амортизації за вищими

ставками, ніж податковий, що призведе до формування ВПЗ; а деякі резерви, признані в бухгалтерському обліку, можуть не бути визнані в податковому, що призведе до виникнення ВПА. Крім того, різниця в часі визнання доходів та витрат також може призвести до тимчасових ПР.

Розглянемо на рис. 1.3 як впливають ПР на збільшення ФРДО.

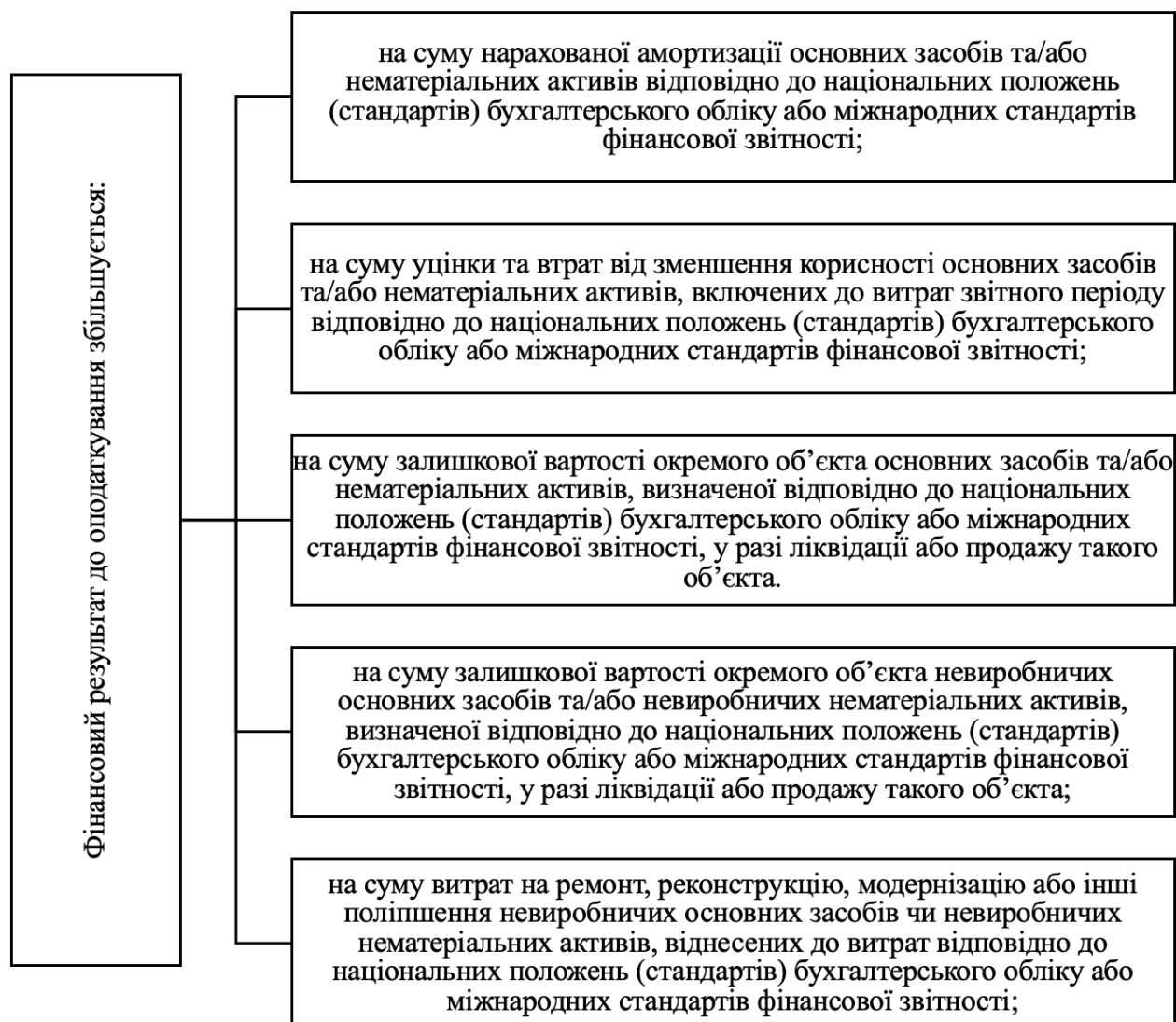


Рис 1.3 – Збільшення ФРДО [10]

Відповідно, бувають ситуації, коли за допомогою ПР відбувається зменшення ФРДО. Даний процес за рахунок тимчасових ПР пов'язано з тим, що ВПЗ відображаються як витрати в БО.

Важливо зазначити, що зменшення ФРДО за рахунок ПР не означає зменшення суми ПНП що підлягає сплаті і сума ПНП розраховується на основі ФРДО з урахуванням постійних та тимчасових ПР.

Умови зменшення ФРДО наведено на рис. 1.4.

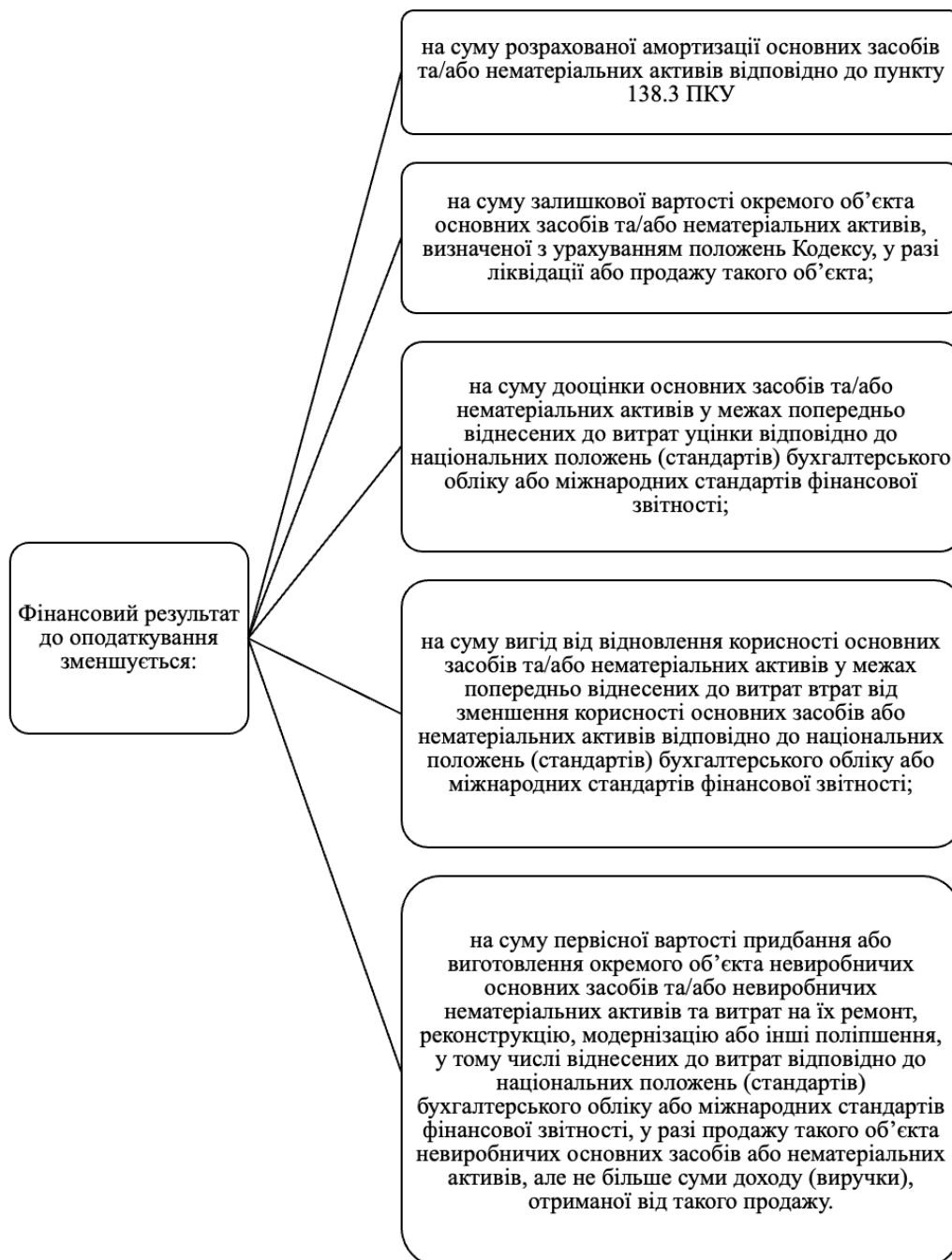


Рис. 1.4 – Зменшення ФРДО [10]

Для визначення ПБ важливими показниками є дохід і витрати, так як саме вони формують ФРДО. Розглянемо, як науковці бачать трактування цих понять у табл. 1.2.

Табл. 1.2 – Трактування ДХ у літературі [14, 40, 45, 21]

Автор	Тлумачення економічної сутності категорії доходу
Бутинець Ф.Ф. [4]	Як економічна категорія дохід (виручка) є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, робіт, послуг.
Грузінов В.П. [6, с. 340]	Дохід підприємства складається з виручки від реалізації продукції (робіт, послуг), основних засобів (зайвих) й іншого майна підприємства, а також з доходів від позареалізаційних операцій
Волков О. [5, с. 364]	Дохід підприємства – це приріст суми грошей над їх витратами на спожиті в процесі виробництва засоби, який отримує підприємство від реалізації новоствореної вартості
Шмиголь Н.М. [11]	Дохід підприємства – це збільшення економічних вигід внаслідок надходження активів і/або погашення зобов'язань, що приводить до зростання капіталу організації, за винятком внесків учасників (власників майна), та отримане внаслідок використання в господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів та конкурентних переваг в умовах прийнятного рівня підприємницького ризику
Камінська Т.Г. [8]	Доходами організації визнаються збільшення економічних вигід протягом звітного періоду внаслідок надходження активів і / або підвищення їх вартості, і / або зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення капіталу організації, за винятком внесків власників
Біла О.Г. [3, с. 72]	Грошові надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це загальний дохід від основної діяльності підприємства, його внесок у валовий внутрішній продукт країни

Також, одним з важливіших показників, який впливає на прибутковість організації, є витрати. Розглянемо бачення дослідників щодо визначення цього показника у табл. 1.3.

Табл. 1.3 – Погляди експертів-економістів щодо визначення ВР

Визначення	Джерело
<i>1. Ресурсно-виробничий підхід</i>	
Спожиті ресурси або гроші, які необхідно заплатити за товари, роботи і послуги.	Ф.Ф. Бутинець [5]
Важливий елемент відтворювального процесу первинної ланки, що відтворює у собі витрати підприємства на всі спожиті ресурси на виробництво продукції.	І.А. Волкова [6]
Сума спожитих на виробництві товарів, робіт і послуг факторів виробництва (ресурсів).	М.С. Пушкар [7, с. 389]
<i>2. Фінансово-грошовий підхід</i>	
Виражені в грошовій формі поточні витрати трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів на виробництво продукції.	І.А. Бланк [8, с. 19]
Обсяг використаних ресурсів підприємства у грошовому вимірі для здійснення господарської діяльності.	В.П. Климко, Л.О. Нестеренко [9], А.М. Поддєрьогін [10]
<i>3. Економічний підхід</i>	
Формуються в процесі використання ресурсів під час здійснення певної його діяльності. Вони мають цільову спрямованість. Витрати підприємства визначаються як сума зменшення вартості активів або зменшення власного капіталу (збиток).	Економічний словник [11, с. 43]
Трата енергії і тільки енергії, зокрема інтелектуальної і фізичної енергії людини. На практиці ці витрати виявляються у вигляді цілеспрямованого й упорядкованого руху і використання деяких обмежених ресурсів: капіталовкладень, основних і оборотних фондів, природних багатств.	І.І. Сидоров [12, с. 18]
Сукупні витрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції становлять витрати господарської діяльності суб'єктів підприємства.	Ю.С. Цал-Цалко [13, с. 5]

При визначенні ДХ впливає таке поняття як валовий ДХ. Він є показником, який дозволяє здійснити оцінку фінансового стану підприємства або галузі економіки. Високий рівень валового ДХ може свідчити про успішність діяльності підприємства та його здатність створювати прибуток.

На рис. 1.5 візуалізовано складові валового ДХ.

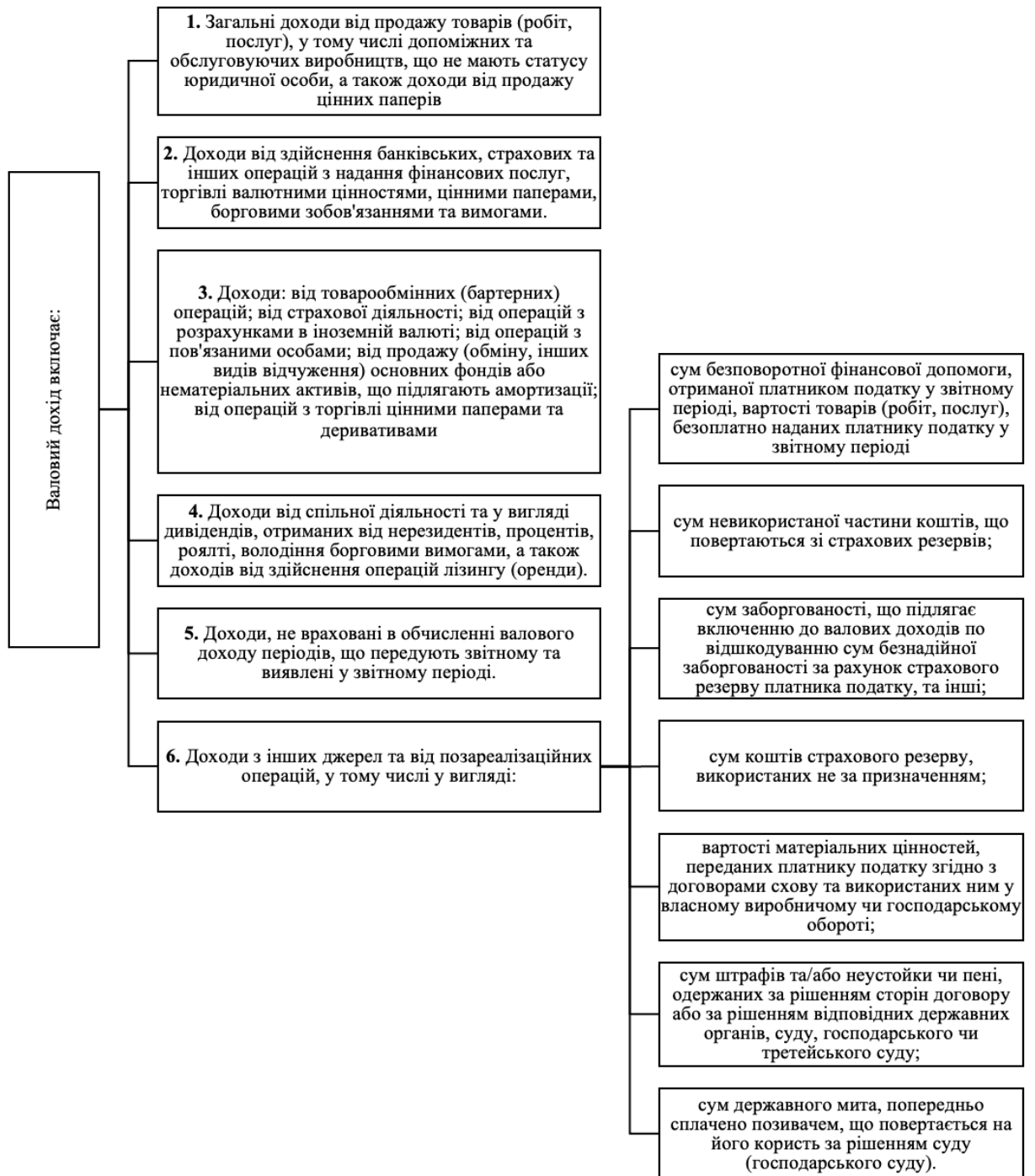


Рис. 1.5 – Складові валового ДХ

До складу валового ДХ не включаються акциз, ПДВ (за винятком випадків, коли платник не є платником ПДВ), компенсація за примусове відчуження майна державою, суми, отримані платником ПД за рішенням суду або внаслідок задоволення претензій, якщо вони не були включені до складу валових витрат, повернення надмірно сплачених ПД, прямі інвестиції та реінвестиції, ДХ від надання державних послуг, ДХ пенсійних рахунків та неприбуткових організацій, кошти спільного інвестування, емісійний ДХ, неоплачені цінні папери та платіжні документи ДХ від спільної діяльності та дивіденди, кошти та майно, що повертаються власнику після ліквідації ЮО, безоплатно отримані основні фонди та безоплатна допомога громадським організаціям інвалідів.

Звільняються від оподаткування ПБ від продажу товарів, виконання робіт і надання послуг (крім підакцизних) підприємства та організації громадських об'єднань осіб з інвалідністю при умові, що протягом попереднього звітного періоду не менш як 50% середньооблікової чисельності штатних працівників мають інвалідність, а фонд оплати праці таких осіб становить не менш як 25% суми загальних ВР на оплату праці.

Звільняється від оподаткування ПБ операції, які використовуються на підготовку до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС;

Звільняються від оподаткування кошти міжнародної технічної допомоги, якщо використовуються на експлуатацію, підготовку до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, соціальний захист персоналу Чорнобильської АЕС.

Звільняються від оподаткування ПБ протягом 10 років учасники індустріальних парків, якщо вони здійснюють діяльність у сфері переробної промисловості, діяльність пов'язану з відходами, або науково-дослідної діяльності, не нараховують і не виплачують дивіденди, спрямовують вивільнені від ОП кошти на розвиток своєї діяльності в межах індустріального парку.

Нормативні документи визначають чіткі правила та процедури для розрахунку та сплати ПНП, що забезпечує справедливе ставлення до всіх платників ПД. Прозорість правил ОП допомагає платникам ПД чітко розуміти

свої зобов'язання та мінімізує ризики виникнення ПД спорів. Проаналізуємо базові законодавчі акти щодо обліку і ОП ПНП на рис. 1.6.

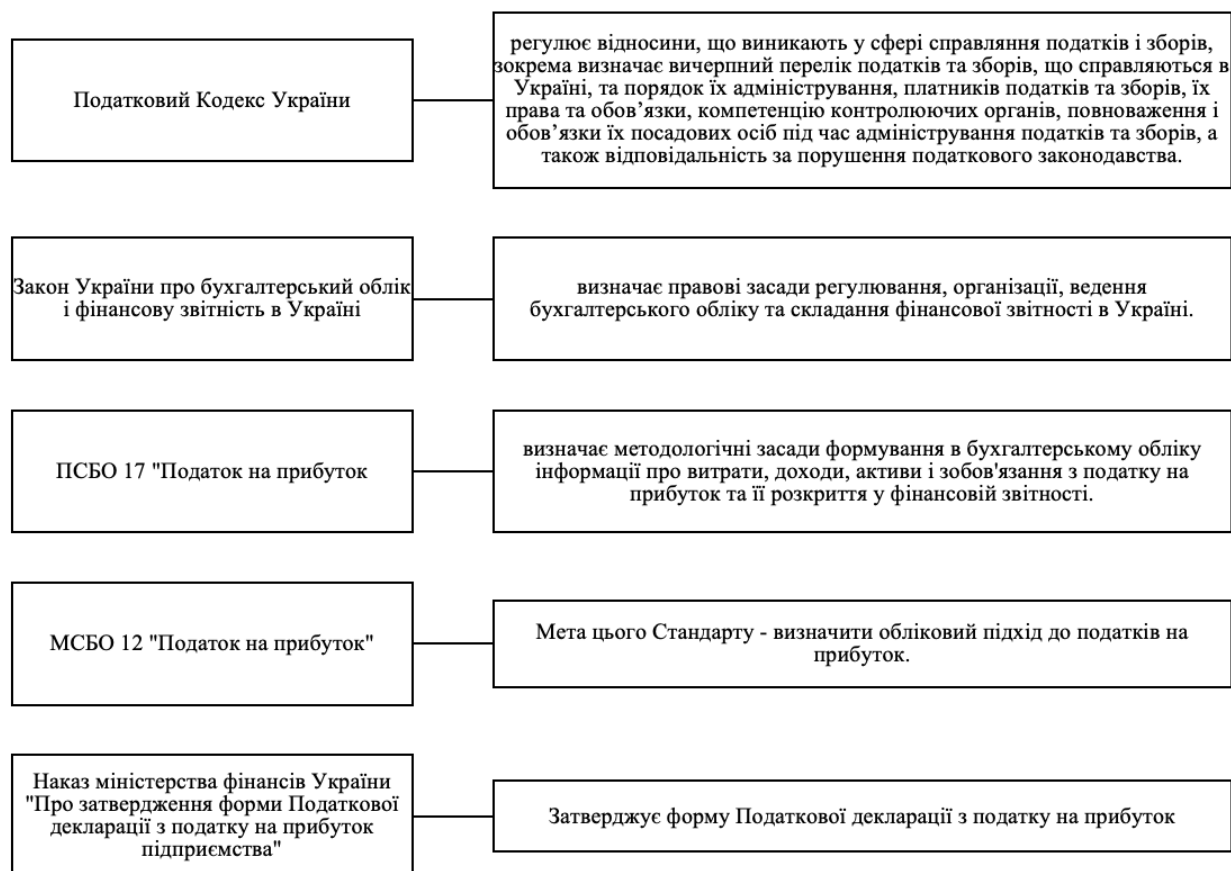


Рис. 1.6 – Найважливіші нормативно-правові акти щодо обліку і ОП ПНП

Згідно з рис. 1.6 у законодавстві відзначають два стандарти БО щодо обліку і ОП ПНП – МСБО 12 і ПСБО 17. Міжнародні стандарти уніфікують процес представлення фінансової інформації. Порівняння національних стандартів з МСБО допомагає підприємствам, інвесторам та іншим учасникам отримати збалансовану та порівняльну інформацію про фінансове становище різних підприємств і галузей. Тому, розглянемо аспекти регламентації ПНП з боку двох стандартів у табл. 1.4.

Табл. 1.4 – Порівняння МСБО і ПСБО щодо ПНП

Ознака	П(С)БО 17 «Податок на прибуток»	МСБО 12 «Податок на прибуток»
Принципове питання обліку податку на прибуток	Не визначено	Визначення концептуальних засад відображення в обліку поточних та майбутніх податкових наслідків від операцій поточного періоду, а також відшкодування балансової вартості активів і зобов'язань у майбутньому
Визнання поточного податку	Відображається у складі поточних зобов'язань та оцінюється сумою коштів, яка не була сплачена до бюджету. За перевищення суми коштів, сплачених до бюджету, над сумою, що підлягає сплаті, виникає дебіторська заборгованість	Визнається як зобов'язання та оцінюється сумою коштів, яка не була сплачена до бюджету. За перевищення суми коштів, сплачених до бюджету над сумою, що підлягає сплаті, відноситься до активів
Використання середньої ставки податку	Не передбачено	Передбачено
Відображення у фінансовій звітності	Баланс. Поточні податки відображаються у складі поточних зобов'язань або оборотних активів, відстрочені податкові активи та зобов'язання – у складі необоротних активів та довгострокових зобов'язань	Поточні податки відображаються у складі зобов'язань або активів, відстрочені податкові активи та зобов'язання – у складі необоротних активів або довгострокових зобов'язань
	Звіт про фінансові результати (у світовій практиці – Звіт про прибутки та збитки)	Поточні та відстрочені податки відображаються у складі доходів або витрат (винятком є операції, що призводять до змін безпосередньо у власному капіталі)

З таблиці 1.4 видно, що міжнародні стандарти та П(С)БО 17 мають певні відмінності та схожості щодо обліку ПНП.

Стосовно визначення ПНП, то ПСБО 17 визначає його як обов'язковий платіж до бюджету, який сплачують ЮО за результатами господарської діяльності, а МСБО 12 у свою чергу визначає ПНП як тимчасову ПР між бухгалтерським ПБ та ОП прибутком, що виникає внаслідок використання різних методів обліку для цілей БО та податкового обліку.

При порівнянні ПР ПСБО 17 передбачає два методи їх обліку: метод відстрочених ПД та метод зобов'язань, коли МСБО 12 використовує метод відстрочених ПД для всіх тимчасових ПР.

Далі розглянемо розрахунок відстрочених ПД. Згідно ПСБО 17 вони розраховуються за ставкою ПНП, що діє на дату балансу, а відповідно до МСБО 12 відстрочені ПД розраховуються за ставкою ПД, яка, ймовірно, буде діяти на дату, коли тимчасова ПР буде вирівняна.

ПСБО 17 розглядає розкриття інформації про суму відстрочених ПД та їх розрахунок. МСБО 12 вимагає більш детального розкриття інформації про тимчасові ПР, відстрочені ПД та їх вплив на ФРДО підприємства.

ПСБО 17 впливає на величину бухгалтерського ПБ та власного капіталу. МСБО 12 впливає на величину бухгалтерського ПБ, власного капіталу та статей балансу.

Викладені факти дозволяють зробити висновок, що ПСБО 17 та МСБО 12 мають схожі цілі, але використовують різні підходи до обліку ПНП. МСБО 12 є більш детальним та комплексним стандартом.

2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОСЛІДЖЕННЯ НА БАЗОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Аналіз діяльності та облікової політики базового підприємства

ПАТ «КРХЛІБ» керується у своїй роботі Статутом (дод. Б), Конституцією України, ЦКУ та ГКУ, а також законами України: «Про АТ», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про депозитарну систему» та іншими нормативно-правовими актами, що діють на території України.

Товариство має статус юридичної особи з невизначеним строком дії. Його реєстрація відбулася 23.04.2013 року Державним реєстратором Виконкому Криворізької міської ради. Юридична адреса ПАТ «КРХЛІБ»: м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, вул. Георга Отса, 6, 50000. Рис. 2.1 наочно демонструє інші ключові аспекти діяльності ПАТ «КРХЛІБ».

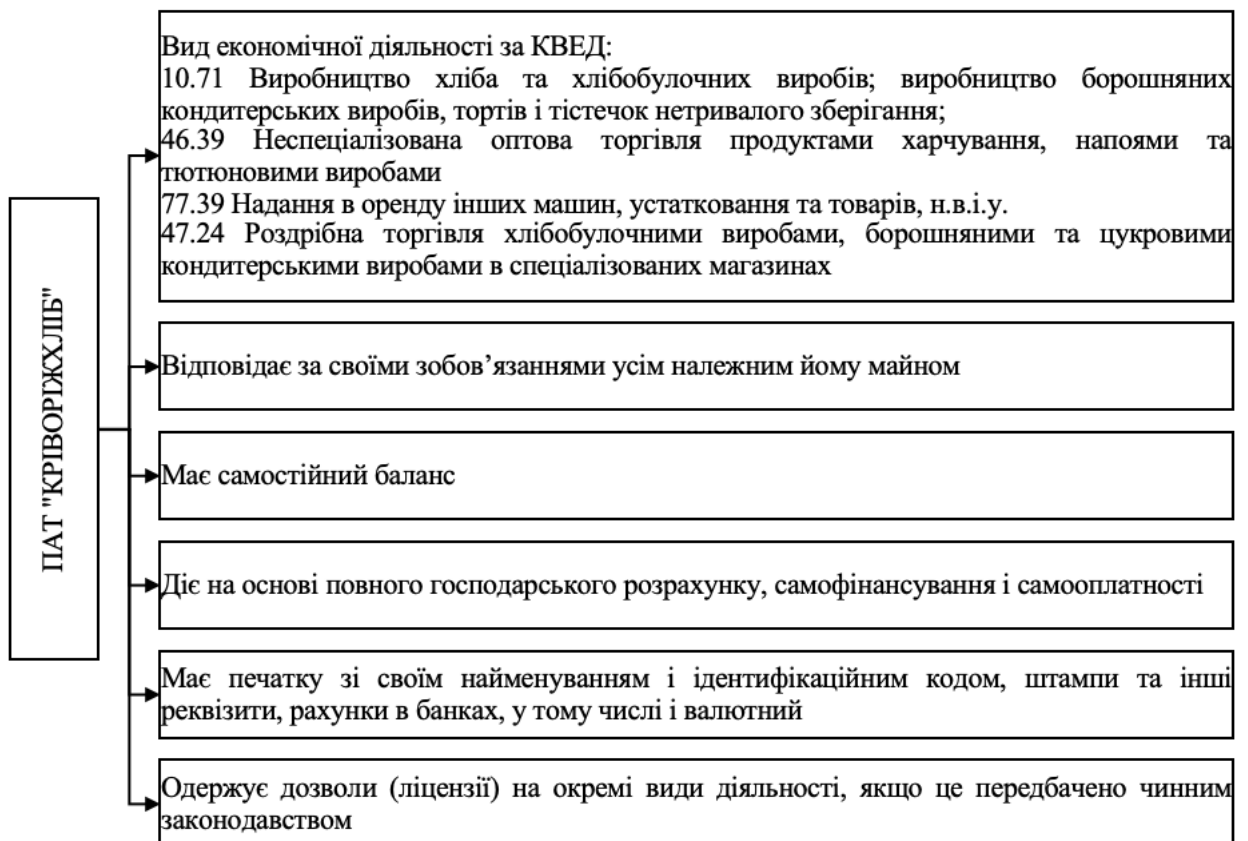


Рис. 2.1 – Базові риси діяльності ПАТ «КРХЛІБ»

ПАТ «КРХЛІБ» володіє:

- Майном та грошовими коштами, переданими акціонерами.
- Продукцією, яку воно виробляє.
- Отриманими ДХ.
- Вкладами капіталу.
- ДХ від цінних паперів та іншого майна.

Права та обов'язки акціонерів відіграють ключову роль у управлінні та функціонуванні підприємницьких структур. Їхня важливість полягає в забезпеченні ефективного та раціонального управління товариством, а також в збереженні та захисті інтересів акціонерів.

Рис. 2.2 візуалізує права та обов'язки акціонерів ПАТ «КРХЛІБ».



Рис. 2.2 – Характеристика акціонерів ПАТ «КРХЛІБ»

На товаристві формуються органи управління та контролю, які відповідають за його структуру та розподіл обов'язків між організаційними підрозділами.

Склад цих органів може відрізнятися залежно від форми власності, розміру та структури товариства. Рис. 2.3 ілюструє цю структуру.

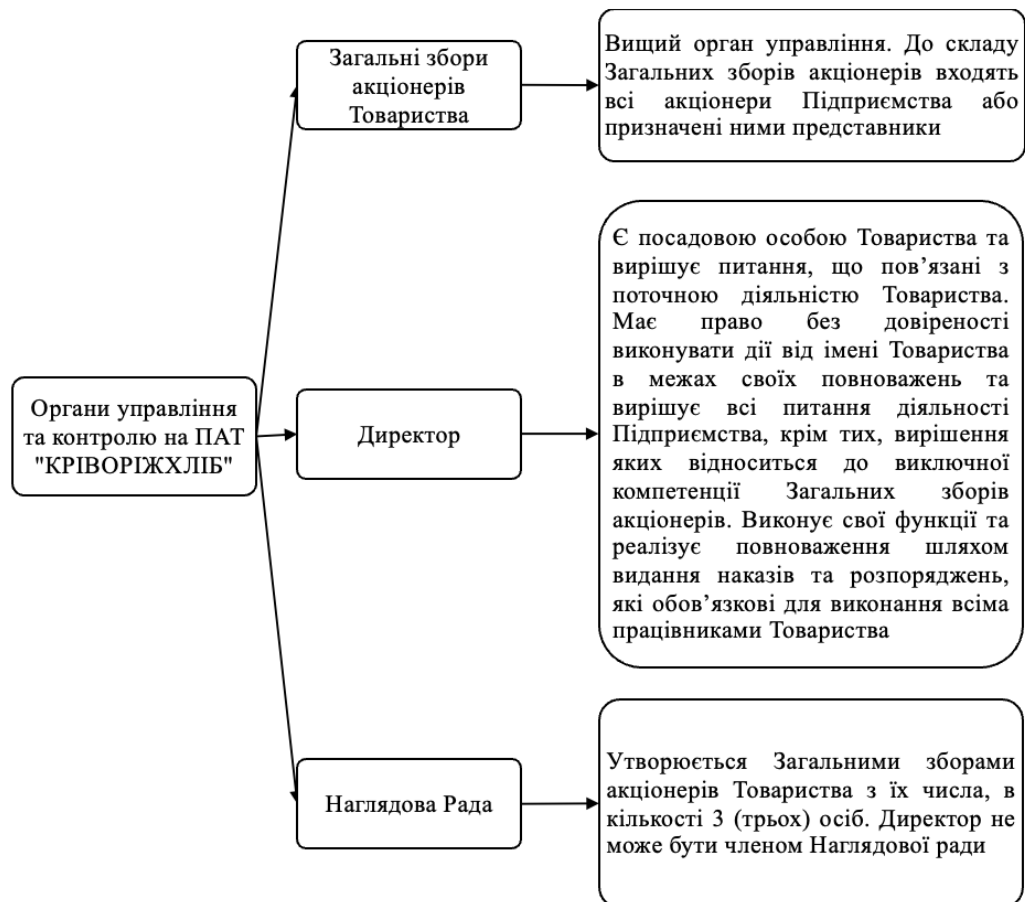


Рис. 2.3 – Управлінські органи на ПАТ «КРХЛІБ»

На ПАТ «КРХЛІБ» діє бухгалтерська служба, очолювана головним бухгалтером. Вона є частиною адміністрації та співпрацює з усіма виробничими підрозділами та службами.

Бухгалтерія обмінюється з підрозділами документами для обліку та контролю. Також вона надає їм економічну інформацію про їхню роботу.

ПАТ «КРХЛІБ» має Положення про головну бухгалтерію.

Керівництво створює умови для ведення БО та гарантує, що всі підрозділи та працівники виконують вимоги бухгалтера щодо оформлення та подання документів.

На ПАТ «КРХЛІБ» також розроблено положення про ОП (дод. 3) та положення про функції відділу з організації та ведення БО. Основні завдання цього відділу зображено на рис. 2.4.

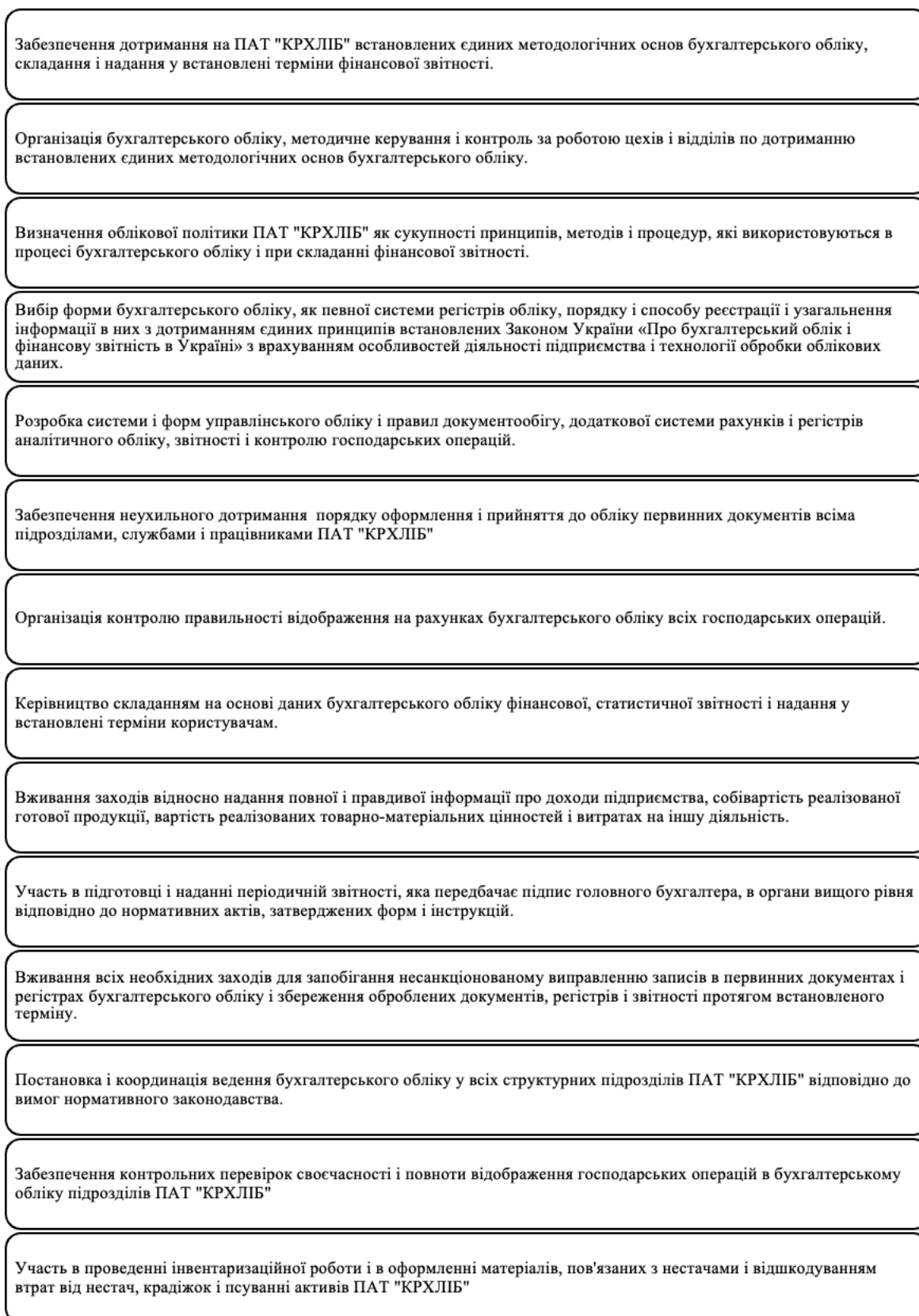


Рис. 2.4 – Основні завдання бухгалтерського відділу

На ПАТ «КРХЛІБ» діє посадова інструкція бухгалтера, яка визначає його обов'язки, права, відповідальність та завдання. Цей документ детально описує функції бухгалтера та встановлює стандарти та процедури, яких він має дотримуватися.

Інструкція слугує орієнтиром для бухгалтера та допомагає забезпечити системність та стабільність у бухгалтерській діяльності підприємства.

Рис. 2.5 ілюструє обов'язки бухгалтера на ПАТ «КРХЛІБ».



Рис. 2.5 – Завдання бухгалтера відповідно інструкції

Методи обліку також описуються в ОБП підприємства. Цей документ визначає основні принципи БО, яких буде дотримуватися підприємство для відображення своєї фінансової діяльності.

ОБП включає принципи обліку, визнання доходів і витрат, оцінки активів і зобов'язань, податкові принципи та розкриття інформації для користувачів.

Для затвердження ОБП видається наказ (дод. З).

Рис. 2.6 ілюструє основні положення облікової політики.

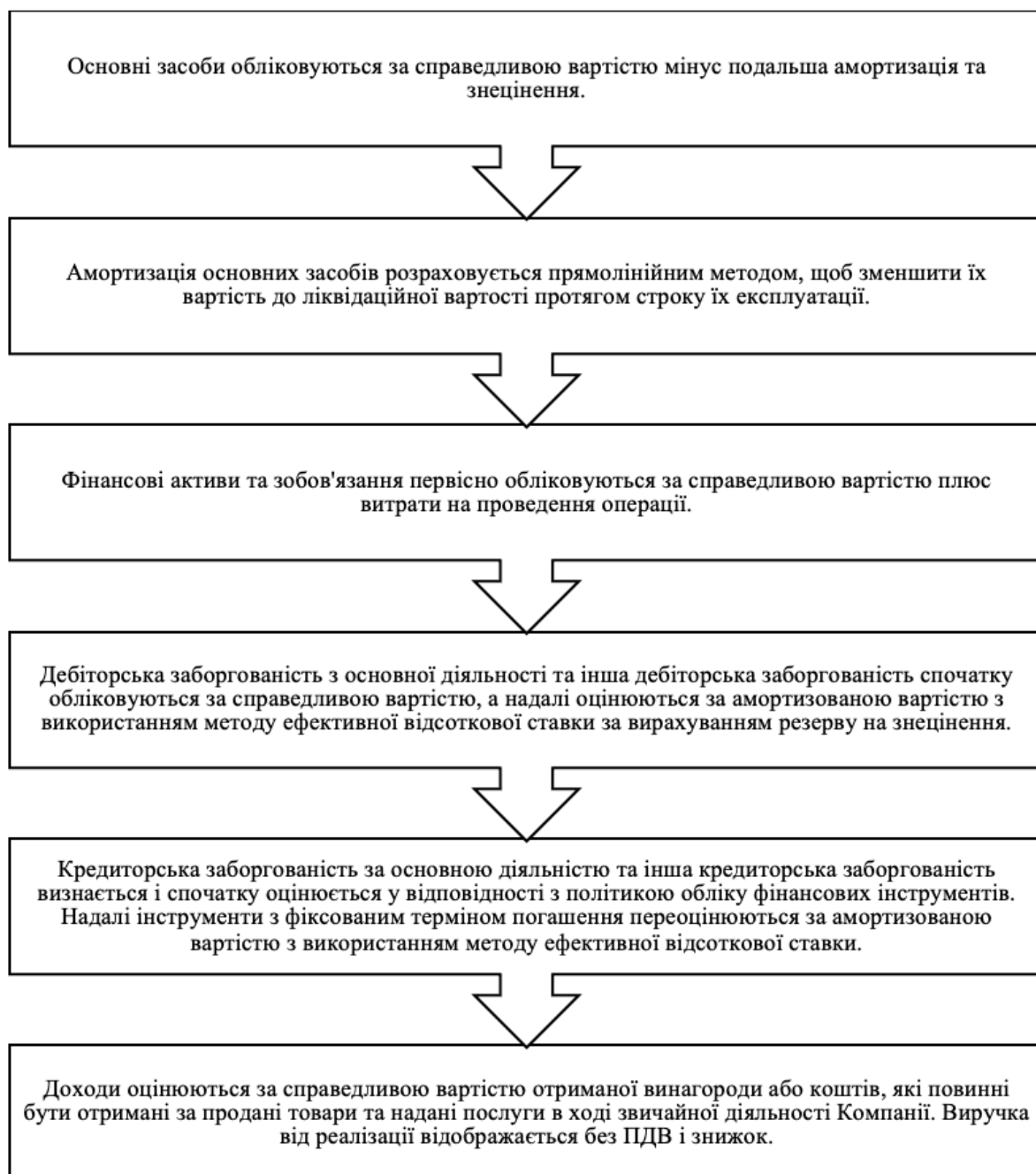


Рис. 2.7 – Положення ОБП ПАТ «КРХЛБ»

Отже, з метою належного ведення БО було створено бухгалтерську службу, яку очолює головний бухгалтер, розроблено Положення про ОБП. Кожен працівник бухгалтерії ПАТ «КРХЛІБ» виконує свої обов'язки відповідно до посадової інструкції, в якій чітко визначені його функції та взаємовідносини з іншими структурними підрозділами підприємства.

Проаналізуємо ключові показники діяльності ПАТ «КРХЛІБ за 2021-2023 роки у табл. 2.1. Аналіз проводиться на основі показників фінансової звітності ПАТ «КРХЛІБ» (дод. Б-Г) за 2021-2023 рр.:

ВРП зросла на 25,39% у 2021 році та на 9,53% у 2022 році.

СБП збільшилася на 28,87% у 2021 році та на 6,28% у 2022 році.

ВПБ зріс на 12,89% у 2021 році та на 22,89% у 2022 році.

ЧП суттєво зріс у 2021 році (726,02%), але різко впав у 2022 році (-4839%).

Рентабельність РП знизилася на 12,40% у 2021 році, але зросла на 3,80% у 2022 році.

Рентабельність вир-ва значно впала у 2021 році (-1137,41%) та залишається від'ємною у 2022 році (-145,82%).

Залишкова вартість ОЗ значно зросла у 2022 році на 128,98%.

Наявність ВОК різко зменшилася у 2022 році (-18713%).

Фондовіддача ОЗ знизилася на 8,40% у 2021 році, але значно зросла у 2022 році на 23,84%.

Вартість ОК знизилась у 2022 році (-41,18%).

Коефіцієнт оборотності значно зріс у 2021 році (113,18%) та знизився у 2022 році (-53,70%).

Чисельність працюючих незначно знизилась, а продуктивність праці – зросла.

Таким чином, фінансова діяльність підприємства має суттєві зміни, зокрема, збільшення виручки та ВП, але нестабільність у ЧП та рентабельності.

Зменшення власних ОК та погіршення коефіцієнта оборотності свідчать про можливі проблеми у фінансовому управлінні.

Табл. 2.1 – Ключові показники господарської діяльності ПАТ «КРХЛІБ»

	2021	2022	2023	Відхилення 2022 р. від 2021 рр		Відхилення 2023 від 2022		Відхилення 2023 від 2021	
				абсолютне	%	абсолютне	%	абсолютне	%
Виручка від реалізованої продукції	65168	81716	89504	16548	25,39	7788	9,53	24336	37,34
Собівартість реалізованої продукції	50995	65716	69842	14721	28,87	4126	6,28	18847	36,96
Валовий прибуток	14173	16000	19662	1827	12,89	3662	22,89	5489	38,73
Чистий прибуток	-123	-1 016	-5 855	-893	726,02	-4839	476,28	-5732	4660,16
Рентабельність реалізованої продукції	27,79	24,35	28,15	-3,45	-12,40	3,80	15,63	0,36	1,29
Рентабельність виробництва	-0,46	-5,68	-13,97	-5,22	-1137,41	-8,28	-145,82	-13,51	-2941,85
Залишкова вартість основних засобів	5009	5072	11614	63	1,26	6542	128,98	6605	131,86
Наявність власних оборотних коштів	-6434	-7667	-26 380	-1233	19,16	-18713	244,07	-19946	310,01
Фондовіддача основних засобів	13,01	16,11	7,71	3,10	23,84	-8,40	-52,17	-5,30	-40,77
Вартість оборотних коштів	21782	12812	30311	-8970	-41,18	17499	136,58	8529	39,16
Коефіцієнт оборотності	2,99	6,38	2,95	3,39	113,18	-3,425	-53,70	-0,04	-1,30
Чисельність працюючих	480	467	486	-13	-2,71	19	4,07	6	1,25
Продуктивність праці	135,77	174,98	184,16	39,21	28,88	9,18	5,25	48,40	35,65

Значне зростання залишкової вартості ОЗ може бути наслідком інвестицій, але потребує детального аналізу.

Рекомендується провести глибший аналіз причин нестабільності ЧП та рентабельності, розробити та впровадити заходи щодо покращення фінансового управління та підвищення рентабельності та оцінити доцільність та ефективність інвестицій, що призвели до зростання залишкової вартості ОЗ.

2.2 Бухгалтерський облік податку на прибуток на ПАТ «КРХЛІБ»

Для цілей ОП ПНП всі платники ПД повинні вести облік доходів і витрат. Так як ПНП вираховується з чистого ПБ, а він залежить від ДХ і ВР, первинними документами будуть саме такі, що пов'язані з ДХ і ВР. До таких документів відносять:

- Товарні накладні;
- Товарно-транспортні накладні;
- Прибуткові касові ордери
- Видаткові касові ордери
- Платіжні доручення;
- Акти виконаних робіт/послуг
- Рахунки-фактури

На рис. 2.8 визначимо кожен вид первинних документів.

Товарна накладна	первинний бухгалтерський документ, який використовують для оформлення розрахункових операцій, замовлення і відпустки товару.
Товарно-транспортна накладна (ТТН)	документ, що використовується в логістиці, бухгалтерії під час перевезення, відвантаження товарів
Прибутковий касовий ордер	первинний документ, застосовується для оформлення надходжень готівки до каси підприємств (юридичних осіб).
Видатковий касовий ордер	первинний документ, що застосовується для оформлення видачі готівки з каси підприємств.
Платіжне доручення	розрахунковий документ, який містить доручення платника банку, здійснити переказ визначеної в ньому суми коштів зі свого рахунку на рахунок отримувача.
Акт виконаних робіт/наданих послуг	первинний документ, який відображає факт виконання робіт/надання послуг та конкретні види робіт/послуг, які були надані з зазначенням їх вартості та терміну виконання.
Рахунок фактура	комерційний документ, який видається продавцем покупцеві після виконання послуг або продажу товарів.

Рис. 2.8 – Характеристика первинних документів

В БО для ПНП використовується рахунок 98 «ПНП», у якого за дебетом відображається нарахування ПНП, а за кредитом – включення його до ФРДО.

Дослідимо БО податку на ПБ, розглянувши декілька ситуацій.

Ситуація 1. За даними БО визначено ФРДО у розмірі 250000 грн, що перенесено до ряд. 02 декларації з ПНП. У табл. 2.2 зазначимо проведення з БО.

Табл. 2.2 – Відображення ФРДО з ПНП

Господарська операція	Дт	Кт	Сума
Нараховані витрати з податку на прибуток (розрахунок за декларацією (ряд. 06); якщо підприємство не веде розрахунки податкових різниць за розділом III ПКУ, то сума співпадає з сумою: $250000 \times 0,18 = 27000$ грн)	981	641	45000,00
Списані витрати з податку на прибуток на фінрезультат	791	981	45000,00

Великі і середні підприємства зобов'язані вести БО ВПА і ВПЗ. Відмінності між БО та ПО призводять до виникнення ТПР. Ці розбіжності, в свою чергу, зумовлюють появу ВПА та ВПЗ. Розглянемо детальніше види різниць у табл. 2.3.

Табл. 2.3 – Види різниць при визначенні ПНП

Тимчасова різниця	Причина виникнення (для платників податку, які коригують фінрезультат на податкові різниці)	Рахунки обліку
різниця з нарахування резерву сумнівних боргів (п. 139.2ПКУ)*	У податковому обліку витрати з нарахування резерву сумнівних боргів з фінрезультату “прибираються” коригуваннями (пп. 139.2.1 ПКУ). Вони будуть лише визнані, коли відбудеться списання за рахунок резерву безнадійної заборгованості (пп. 139.2.1 ПКУ).	38
різниця з нарахування забезпечення (резерву) гарантійних зобов'язань (п. 139.1 ПКУ)*	У податковому обліку витрати з нарахування забезпечень гарантійних зобов'язань з фінрезультату “прибираються” коригуваннями. Вони будуть визнані по мірі використання такого забезпечення в майбутніх періодах при настанні гарантійних випадків.	473
різні строки амортизації основних засобів (ст. 138.3 ПКУ)*	Різниця в строках амортизації (коротші строки в обліку, ніж у ст. 138 ПКУ) призводить до різниці в витратах на амортизацію. Протягом декількох років дана різниця буде компенсована по мірі наближення амортизації основного засобу до кінцевого строку.	131, 132
різна вартісна межа визнання основних засобів(ст. 138 ПКУ)**	Дана різниця також впливає на амортизаційні витрати через різницю в вартісній оцінці основних засобів. Різниця компенсується по мірі експлуатації та списання таких активів.	10

Ситуація 2. На 31 грудня 2022 року підприємство мало зарезервовано 45000 грн на сумнівні борги. Протягом 2023 року 5500 грн з цього резерву було використано, а 7000 грн додатково нараховано.

Згідно з БО, ФРДО за 2023 рік становив 250000 грн, який був перенесений до рядка 02 декларації з ПНП. При розрахунку ПНП підприємство коригує ФР

на ПР: $(250000 - 5500 + 7000) \times 0,18 = 45270,00$ грн. У табл. 2.4 проведемо розрахунки.

Табл. 2.4 – Відображення різниць у БО та ПО

Рахунок	БО	ПО	Різниця	ВПА
31.12.2022				
38	45000,00	0,00	45000,00	8 100,00 (=45000×0,18)
31.12.2023				
38	48000,00 (=45000– 5000+8000)	0,00	48000,00	8 640,00 (=48000×0,18)

Згідно з БО, ФРДО за 2023 рік становив 250000 грн, який був перенесений до рядка 02 декларації з ПНП. При розрахунку ПНП підприємство коригує ФР на ПР: $(250000 - 5500 + 7000) \times 0,18 = 45270,00$ грн. У табл. 2.5 відобразимо дані операції.

Табл. 2.5 – Відображення операцій з різниць ПНП

Господарська операція	Дт	Кт	Сума
Списаний ВПА, що існував на початок року	981	17	8100,00
Нараховані витрати з податку на прибуток за декларацією	981	641	45270,00
Нарахований ВПА, оцінка якого була визначена на кінець року	17	981	8640,00
Списані витрати з податку на прибуток на фінрезультат періоду $(44730 = 8100 + 45270 - 8640)$	791	981	44730,00

ПД ВР з минулих років можуть бути використані для зменшення суми ПНП у поточному періоді. Згідно з П(С)БО 17, до поняття ВПА включається, крім ТПР, що підлягають відрахуванню, також перенесення податкових ВР, які не були враховані при розрахунку зменшення ПНП у звітному періоді.

Згідно з П(С)БО 17, сума зменшення ПНП, яка визначається з податкових ВР поточного або попереднього періоду, визнається як вирівнювання податкових активів. Розглянемо таку ситуацію наступним чином: У 2022 році ПАТ «КРХЛІБ» зазнало збитку у розмірі 200000 грн, що дозволяє йому скористатися можливістю зменшити ПНП наступних років на 36000,00 грн (це 200000 помножено на 0,18). За результатами 2023 року було отримано ПБ у розмірі 90000 грн.

Табл. 2.6 – Відзеркалення операцій з ПНП

Господарська операція	Дт	Кт	Сума
2022 р.			
Підприємство отримало збиток, тому податку на прибуток немає	981	641	0,00
Визнано ВПА як сума зменшення податку на прибуток з суми податкового збитку поточного періоду	17	981	36000,00
Визнано дохід з податку на прибуток	981	791	36000,00
2023 р.			
Підприємство списує ВПА	981	17	36000,00
Визнано витрати з податку на прибуток за декларацією (нульовий податок, так як використано збитки минулих років)	981	641	0,00
Суму невикористаного зменшення податку на прибуток для наступних звітних періодів віднесено до ВПА (= 36000–16200).	17	981	19800,00
Віднесено витрати з податку на прибуток на фінрезультат (= 36000 – 19800)	791	981	16200,00

Звітною формою для ПНП є декларація з ПНП. Вимоги до заповнення ДПНП:

1. Валюта та округлення:

- Заповнювати ДПНП в гривнях без копійок.
- Не можна переносити дані з фінансової звітності безпосередньо, адже там використовуються округлення до тисяч гривень.

- Використовувати первинні дані без округлень.

2. Порожні комірки:

- У паперовій версії ДПНП потрібно ставити прочерки в порожніх комірках.

- В електронній версії ДПНП залишати порожні комірки порожніми.

3. Додатки:

- Додати всі необхідні додатки, які розкривають значення рядків ДПНП.

- Навіть якщо рядок нульовий (наприклад, коли ПР на збільшення та зменшення ФР збігаються), все одно подавати заповнений додаток.

- Додати фінансову звітність як невід'ємний додаток (Додаток ФЗ).

4. Реквізити:

– Заповнюються всі обов'язкові реквізити, що включають інформацію про додатки.

– Без заповнення реквізитів ДПНП вважається недійсною й не пройде перевірку.

5. Мова:

– Заповнювати ДПНП потрібно виключно українською мовою.

Початок заповнення ДПНП:

Поле 1 - Позначте тип ДПНП:

– «Звітна» - для звичайної ДПНП, що подається вперше.

– «Звітна нова» - для ДПНП, що подається через виявлену помилку, якщо строки подачі звітної ДПНП ще не закінчилися.

– «Уточнююча» - для виправлення помилки, коли строки подачі декларації за минулий звітний період (квартал, рік) вже пройшли. Також використовується для коригування за принципами трансфертного ціноутворення.

Поле 2 – Потрібно вказати рік, за який звітується.

Поле 3 - У разі виправлення помилок через Додаток ВП вкажіть період, який виправляється. Для уточнюючої ДПНП заповнюється поля 2 та 3 однаково.

Поля 4-6, 8 – вносяться стандартні реквізити підприємства.

У полі 5 зазначається податковий номер (код ЄДРПОУ для юридичних осіб).

Поле 7 заповнюється лише нерезидентами.

Поле 8 – потрібно внести дані про найменування податкової, до якої подається декларація. Можна додати код та адресу податкового органу.

Поле 9 – Заповнюють лише ІСІ, вказуючи своє найменування.

Поле 10 - Ставиться відмітка, якщо ДПНП стосується особливих ситуацій:

– Платники єдиного ПД декларують нарахований та утриманий податок на ДХ нерезидентів.

– СГ, які обрали особливий податковий період «з 1 липня по 30 червня».

– Учасники індустріального парку (з'явилося в останньому оновленні ДПНП).

Для звичайних платників ПНП і СГ зі звичайним річним періодом поле залишається порожнім.

Основні зміни у ДПНП з останніх 3-х наказів Міністерства фінансів наведено у таблиці 2.7.

Табл. 2.7 – Зміни у ДПНП

ОСТАННІ ЗМІНИ У ФОРМІ ДЕКЛАРАЦІЇ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК	
Наказ Мінфіну	Зміни, які внесено до декларації з ПП
від 20.02.2023 № 101 (далі – Наказ № 101, наказ набув чинності 31 березня 2023 року, а форма декларації – з 1 липня 2023 року, код електронної форми J0100124)	зміни такі: <ul style="list-style-type: none"> • для індустріальних парків та інвесторів зі значними інвестиціями. Поле для особливої відмітки у полі 10, нові рядки у декларації для об'єктів оподаткування контрольованих операцій таких суб'єктів; • для валюто-обмінних операцій у пунктах обміну іноземних валют. Нові рядки у декларації для авансових внесків та виправлення помилок таких платників ПП, новий Додаток ОВ для помісячного розрахунку авансових внесків, новий рядок у Додатку ЗП для таких авансових внесків; • оновлені Додатки РІ, ПП, ПН і ТЦ (з'явилися нові рядки й графи), зокрема пов'язані з отриманням за рішенням уряду власності рф, продажу майбутньої житлової нерухомості забудовниками і девелоперами, використання податкових пільг за цільовим призначенням
від 07.06.2023 № 302 (далі – Наказ № 302, наказ набув чинності 31 липня 2023 року, а форма декларації – з 01 січня 2024 року, код електронної форми J0100125)	зміни такі: <ul style="list-style-type: none"> • для страховиків з'явилися нові податкові різниці (ряд. 4.1.1 та ряд. 4.2.1 Додатка РІ) – збільшення (зменшення) ФР на позитивну (від'ємну) різницю між приростом (убутком) страхових резервів, визначених відповідно до МСФЗ, та приростом (убутком) відповідних резервів, розрахованих за методикою, визначеною НБУ (див. оновлений п. 141.1 ПК); • оновлена прим. 8 Додатка ТЦ; • оновлений Додаток КІК (ряд. 06.1 КІК, ряд. 06); • оновлені прим. 1 та 2 Додатка ДІА
від 24.10.2023 № 572 (далі – Наказ № 572, наказ набув чинності 15 грудня 2023 року, а форма	зміни для колишніх спрощенців (як малодоходників, так і великодоходників), у т.ч. тих, які перебували на спецгрупі 2%, а саме для ситуації (див. також абз. 1 та абз. 2 пп. 4 ¹ підрозд. 4 Перехідних положень ПК): <ul style="list-style-type: none"> • отримання оплати впродовж звітного періоду за товари (роботи, послуги), які були відвантажені (надані) під час перебування на

декларації – з 01 січня 2024 року, код електронної форми J0100125)	спрощеній системі. У такому разі ФР збільшується на суму доходу за такими товарами (роботами, послугами) (ряд. 4.1.5.1 Додатка РІ) та зменшується на собівартість таких товарів (робіт, послуг) (ряд. 4.2.5.1 Додатка РІ). Справа в тому, що такий дохід не потрапив під оподаткування на спрощеній системі, так як оплата під час перебування на спрощеній системі не була отримана. Як відомо, спрощенці нараховують єдиний податок за касовим методом**, тобто за фактом отримання грошових коштів. Цією різницею під оподаткування потрапляє прибуток від реалізації таких «перехідних» товарів (робіт, послуг), оплату за якими не було отримано, перебуваючи на спрощеній системі; <ul style="list-style-type: none"> • відвантаження (надання) товарів (робіт, послуг) у рахунок попередньої оплати (авансу), отриманої на спрощеній системі*. У такому разі ФР зменшується на суму доходу від реалізації таких товарів (робіт, послуг) (ряд. 4.2.5.2 Додатка РІ) та збільшується на їхню собівартість (ряд. 4.1.5.2 Додатка РІ). Цією різницею з-під оподаткування виводиться прибуток за «перехідними» товарами (роботами, послугами), які вже потрапили під оподаткування єдиним податком на спрощеній системі, так як спрощенці нараховують податок за фактом отримання грошових коштів, у т.ч. авансу**
--	--

Наступним чином розглянемо, яким є порядок заповнення ДПНП.

Код 01. Для розрахунку цього показника використовується інформація з форми № 2 або її спрощених версій, таких як № 2-м та № 2-мс, що використовуються суб'єктами малого підприємництва. Додаємо всі фактори ДХ частини, що включає:

- Чистий ДХ від реалізації (ряд. 2000 форми № 2);
- Інші операційні ДХ (ряд. 2120 форми № 2);
- ДХ від участі в капіталі (ряд. 2120 форми № 2);
- Фінансові ДХ (ряд. 2220 форми № 2);
- Інші ДХ (ряд. 2240 форми № 2).

Якщо використовуємо спрощену фінансову звітність для малих підприємств, ми беремо інформацію з ряду 2280 форм № 2-м та 2-мс. Цей показник ряду 01 ДПНП важливий, оскільки від нього залежить вирішення питання щодо застосування ПР у розрахунках ОП (якщо ДХ перевищує 40 млн грн) для даної організації.

Код 02. Використовуються дані звіту про ФР з таких рядків:

- Для звичайного звіту про ФРДО, використовується інформація з ряду 2290 форми № 2 у випадку наявності ПБ, або з ряду 2295 у випадку наявності збитку.

- Для звіту про ФРДО для малих підприємств, використовується інформація з ряду 2290 форм № 2-м або 2-мс.

Код 03 РІ. Цифру для рядка 03 РІ ДПНП беремо з останнього рядка Додатка РІ. Заповнюють цей рядок лише підприємства, які:

- Кориguють ФР на ПР.
- Перенесли збитки минулих звітних періодів (рядок 3.2.4 Додатка РІ).

Це можуть робити й малодоходники, але в такому разі їм також потрібно подати Додаток ПП, адже перенесення збитків минулих років розглядається як ПД пільга (код «11020301»).

Якщо у підприємства немає ПР, то в рядку 03 РІ ставиться прочерк. В такому разі Додаток РІ заповнювати не потрібно.

Код 03.1. Ця інформація стосується лише платників ПД, які:

1. Є інвесторами зі значними інвестиціями.
2. Мають контрольовані операції.

Код 03.2. Аналогічно код 03.1, тільки в даному рядку зазначається вартість придбаних товарів.

Код 04. Обчислюється об'єкт ОП: ряд. 02 + ряд. 03 РІ + рядок 03.1 + рядок 03.2

Код 05. Даний рядок стосується платників ПД, які визначені п. 142 ПКУ.

Код 06. Розраховується ПНП: (ряд. 04 – ряд. 05 ПЗ) × 0,18. Частіше за все співпадає зі значенням ряд. 04.

Код 06.1 КІК. Зазначають лише ті платники ПД, що мають КІК.

Код 06.2 МПЗ. Зазначається ПНП, який розрахований у вигляді МПЗ.

Код 06.3 ДІЯ. Вписується ПНП за операціями резидента Дія Сіті.

Код 06.4 розраховується наступним чином: (ряд. 06.4.1 + ряд. 06.4.2) × 0,18.

Коди 07.1, 07.2, 08 заповнюються тільки тими платниками, у кого розраховується ПНП на базі ДХ, а не ПБ.

Коди 09.1 – 09.2 та 10 заповнюються провідниками лотерей.

Коди 11-12 заповнюються провідниками азартних ігор.

Коди 13-15 заповнюються особами букмекерських діяльностей.

Код 16 ЗП враховується, коли були авансові внески за дивідендами.

Код 17: ряд. 06 – ряд. 16 ЗП.

Код 18 вписується коли звітний період дорівнює кварталу.

Код 19. Остаточна сума ПНП.

Ряд. 23 ПН. Обчислює суму ПД на репатріацію.

Ряд. 24. ПД період – квартал, зазначаємо ряд 23 ПН за минулий період.

Ряд. 25. ПД період: квартал – ряд. 23 ПН – ряд. 24; рік – ряд. 25 = ряд. 23

ПН.

Ряд. 26 ОВ – 28. Авансові внески з обміну валюти.

Ряд 29 – 30. Вписується штраф за помилки.

Ряд. 31 – 33. Заноситься штраф + пеня за недоплату ПНП.

Ряд. 34 – 37. Штраф за помилку ПД на ДХ нерезидентів.

Ряд. 38 – 41. виправлення помилок у діяльності обміну валюти.

Ряд. 42. Порухення умов звільнення від ОП ПНП.

Інформація про додатки до ДПНП зазначено у табл. 2.8.

Табл. 2.8 – Призначення додатків до ДПНП

ПРИЗНАЧЕННЯ ДОДАТКІВ ДО ДЕКЛАРАЦІЇ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК	
Додаток	Для чого потрібен
АВ	Складаємо даний розрахунок за наявності авансового внеску з податку на прибуток підприємств при виплаті дивідендів.
ЗП	Заповнюємо для зменшення нарахованої суми податку за наявності авансового внеску з податку на прибуток у Додатку АВ чи невикористаного з минулих періодів. Також складаємо, якщо є сплата податку на прибуток закордоном у країнах, з якими державою укладено угоди про уникнення подвійного оподаткування
ПН	Складаємо, якщо є сплата податку на виплати нерезидентам (окремо за кожним нерезидентом)
ТЦ	Складають ті підприємства, які мають контрольовані господарські операції з нерезидентами та застосовують правила трансфертного ціноутворення
ВП	Складаємо у разі виправлення помилок. Включаємо до нього розрахунок податкових зобов'язань за період, у якому виявлено помилки. Додаток повторює форму декларації, тому заповнюємо аналогічно. Разом з Додатком ВП подаємо й виправлену фінансову звітність, якщо помилка мала місце й там

РІ	Складаємо, якщо здійснюємо коригування прибутку на податкові різниці, зменшуємо ПП на збитки минулих періодів, а також при ТЦУ (ст. 39 ПК), порушенні вимог до договорів довгострокового страхування життя (ст. 123-1 ПК). Для його складання використовуємо також інформацію з додатків АМ, ТЦ, ЦП, ПП.
ПЗ	Складаємо якщо є прибуток, звільнений від оподаткування
АМ	Складають високодоходники, які коригують ФР на податкові різниці. Він містить суми нарахованої амортизації. Інформація з Додатку АМ заносимо до ряд. 1.2.1 АМ Додатка РІ. Малодоходникам складати Додаток АМ не потрібно
ЦП	Складають високодоходники. До нього включаємо розрахунок фінансового результату від операцій із цінними паперами. Значення рядків 4.1.3 та 4.1.4 переносимо до відповідних рядків Додатка РІ
ПП	Наводимо тут інформацію про суми податкових пільг, якщо такі були протягом звітного періоду. Наводимо тут інформацію про код пільги та її найменування згідно останнього довідника пільг. Розраховуємо суму податку, яка була несплачена (недоплачена) у бюджет через користування такою пільгою. Вказуємо строк користування та використання пільги за цільовим призначенням. Зверніть увагу: зменшення ПП на збитки минулих періоді – це теж податкова пільга
КІК	Подають тільки контрольовані іноземні компанії (КІК). Додаток призначений для розрахунку прибутку КІК через коригування ФР
МПЗ	Призначені для заповнення інформації про земельні ділянки та розрахунку мінімального податкового зобов'язання (МПЗ). Має власний додаток МПЗ-3. Про МПЗ – див. пп. 14.1.114 ² ПК та п. 141.9 ПК. Стосується лише тих, хто має у власності, оренді, емфітевзисі тощо сільськогосподарські угіддя
ДІА	Призначений для розрахунку податку на операції резидента Дія Сіті – платника ПП на особливих умовах
ОВ	Подають лише платники ПП, які здійснюють валютно-обмінні операції у пунктах обміну іноземних валют (торгівлю валютними цінностями у готівковій формі, див. п. 141.13 ПК). Даний Додаток містить помісячний розрахунок сум авансових внесків за звітний податковий період за кожний пункт обміну іноземної валюти (ряд. 26 ОВ)
ФЗ	Подають усі. Цей додаток – це фінансова звітність, яка є доповненням до декларації та її невід'ємною частиною. Відмічаємо тут, за якими стандартами її склали – МСФЗ чи НП(С)БО. При подачі декларації в електронній формі фінансову звітність слід подати першою – до декларації. Декларацію слід подавати лише після надходження електронної квитанції про прийняття фінансової звітності.

Таким чином, досліджено БО податку на ПБ, з'ясовано форми звітності з ППП і викладено порядок заповнення ДППП.

2.3 Проблемні аспекти обліку (та/або оподаткування, контролю) податку на прибуток та можливі шляхи їх вирішення

Найголовнішим завданням удосконалення методики обліку ВР і ДХ з ПНП є забезпечення належної організації основи облікового процесу, а саме аналітичного БО. Цей вид обліку слугує базою для синтетичного обліку, складання фінансової звітності та розкриття інформації у примітках до неї.

На рис. 2.9 розглянемо структуру ФРДО як ПБ.

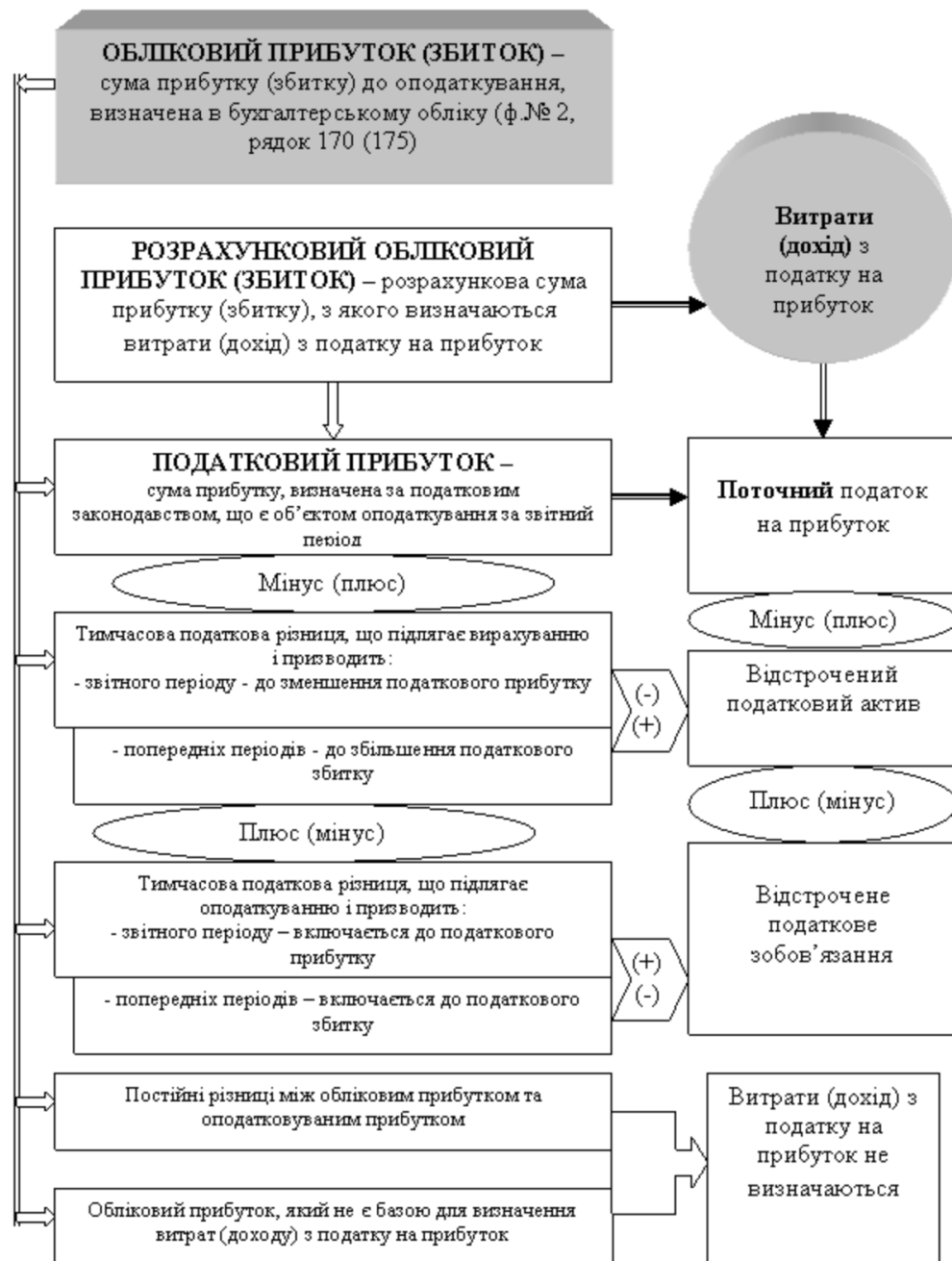


Рис. 2.9 – Сутність облікового ПБ

Як видно з рис. 2.9, визначення ОПБ та РОПБ відрізняються. ОПБ фактично являється ФРДО, а РОПБ складається з суми ПД ПБ, збільшенню або зменшенню ТПР, що підлягають відрахуванню та зменшенню або збільшенню ТПР, що підлягають ОП.

ТПР впливають на розрахунок ПНП, враховуючись як сума ПБ і збитку за звітний період по окремих видах ТПР.

Важливо зазначити, що ТПР, що підлягають вирахуванню в звітному періоді зменшують бухгалтерський ПБ і збільшують бухгалтерський ПБ попередніх звітних періодів.

ТПР, що підлягають оподаткуванню в звітному періоді збільшують бухгалтерський ПБ і зменшують бухгалтерський ПБ попередніх звітних періодів.

На основі податкового ПБ та ТПР розраховуються ВР і ДХ з ПНП - це скоригована сума поточного ПНП на величину ВПО та ВПА, що є складовою ФР від звичайної діяльності.

Виходячи з усього вищенаведеного, запропоновано схему ВР і ДХ з ПНП, що проілюстровано на рис. 2.10.

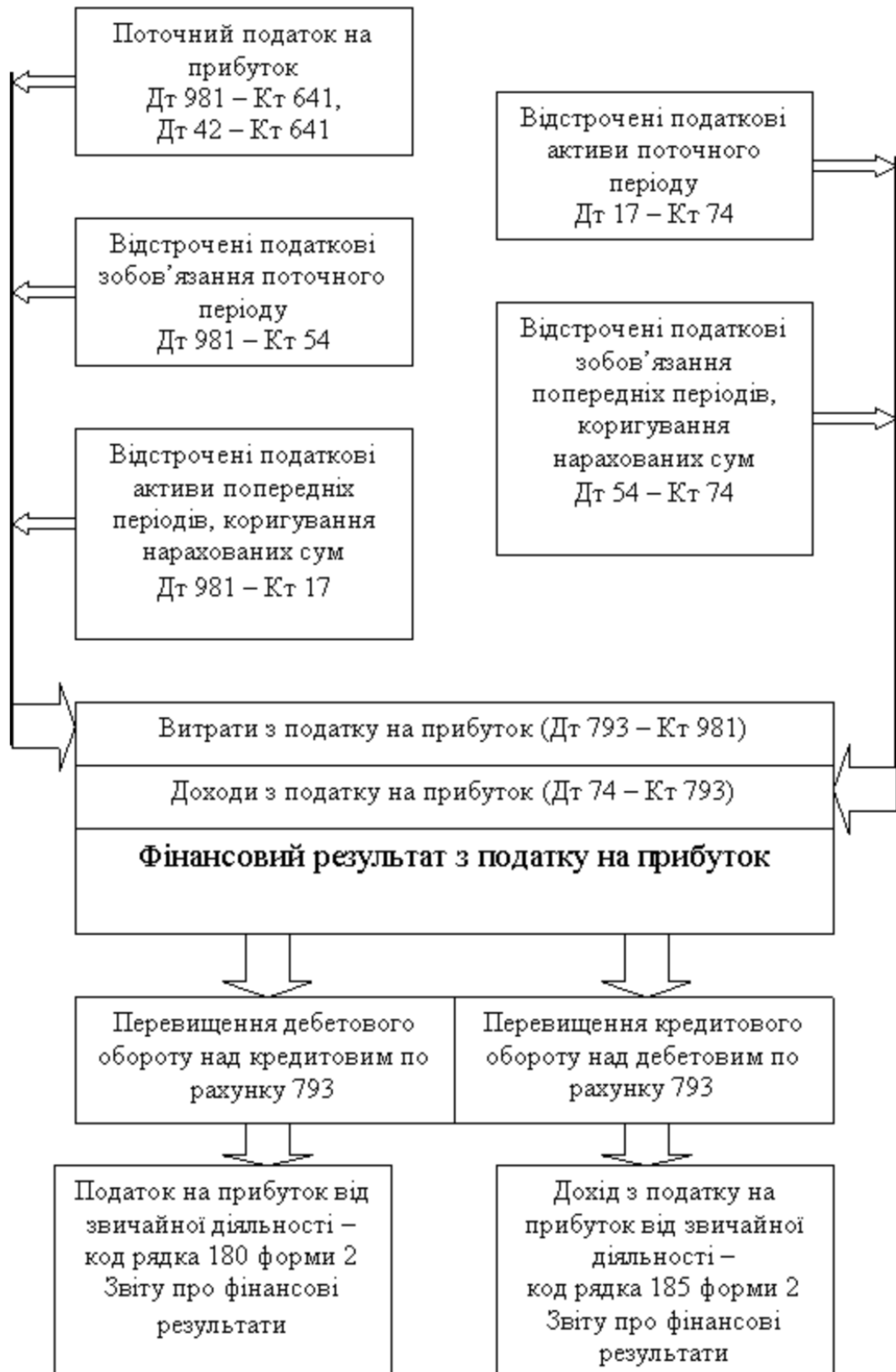


Рис. 2.10 – Схема формування ДХ і ВР з ПНП

Відповідно до норм П(С)БО 17 бухгалтерські проводки повинні будуватися у такій послідовності:

1. Спочатку відображається нарахування поточного ПНП на основі ДПНП.
2. Потім нараховуються ВПЗ і відстрочений ПНП за звітний період в аналітичному БО за їх видами.
3. Наступно погашаються або коригуються ВПА і ВПЗ попередніх звітних періодів в аналітичному БО за їх видами на основі залишків на рахунках 17 «ВПА» та 54 «ВПЗ».
4. Потім виводяться залишки на рахунках 17 «ВПА» та 54 «ВПЗ», які не згортаються в аналітичному БО.
5. Після цього робляться зведені відомості за рахунками 17 і 54, обороти яких заносяться до журналу-ордеру.
6. На основі бухгалтерської довідки ВПЗ та ВПА згортаються в синтетичному обліку і на кінець звітного періоду залишається дебетове сальдо на рахунку 17 «ВПА» або кредитове сальдо на рахунку 54 «ВПЗ», які відображаються в балансі.

Наведена система обліку ДХ і ВР з ПНП відповідає законодавчим нормам. Вона дозволяє бухгалтерам на рівні мікропідприємств організувати аналітичний і синтетичний БО ВПА і ВПЗ.

ВИСНОВКИ

Встановлено, що оподаткування ПБ підприємств вважається виконанням ПЗ, що регулюється законодавством, і полягає у сплаті підприємством відповідної суми до державного бюджету згідно з бюджетною класифікацією. Ефективні податкові інструменти, такі як ПР та зміни в об'єкті ОП, впливають на зростання або зменшення ПД тиску.

Організаційна структура оподаткування ПБ передбачає чітко визначену послідовність заходів, починаючи з обчислення ПБ за результатами БО, через облік платників та податкове декларування до фактичної сплати ПНП. Прозора та доступна організаційна структура є основою для підвищення ПД свідомості платників, що сприятиме збільшенню ДХ державного бюджету.

Адміністрування ПБ забезпечується ефективним поєднанням ПД законодавства та правових відносин з обліку ДХ та ВР, контролю над нарахуванням і сплатою ПД, а також податкового консультування щодо виконання ПЗ. Зміни в адмініструванні, спрямовані на підвищення економічної активності та рентабельності підприємств, сприятимуть зростанню обсягів сплати ПД до державного бюджету.

ПНП підприємств має дві основні функції. По-перше, він є джерелом фінансування державного бюджету, забезпечуючи його фіскальну функцію. По-друге, він використовується для регулювання економіки через налаштування ПД ставок та надання ПД пільг. Ефективність цих заходів залежить від їхнього правильного застосування та контролю. На величину надходжень податку впливають різні фактори, такі як ПБ підприємств, розмір оподаткованого ПБ, ставки ОП, пільгові механізми, а також правила щодо амортизаційних відрахувань і розмір ПД боргу. У цілому, ПНП підприємств виступає як важливий інструмент перерозподілу фінансових ресурсів між державою та підприємствами, особливо в умовах кризових ситуацій, коли він стає важливою складовою фінансового механізму держави.

У порівнянні з країнами ЄС, ПД система України не спрямована на підвищення конкурентоспроможності держави та стимулювання економічної активності суб'єктів господарювання. Замість цього, існуюча система формування державних ДХ відображає недосконалість економіки та в основному має фіскальну спрямованість. Ринкові реформи супроводжувалися спробами удосконалення ПД системи через прийняття окремих законодавчих актів, які не завжди відповідали потребам економіки. Такі потреби характеризуються структурними диспропорціями, значними обсягами тіньової економіки та платіжною кризою.

ПНП виступає ключовим джерелом фінансування бюджету. У структурі надходжень до державного бюджету переважає ПДВ. ДХ від митних платежів, сплати за користування надрами та інших майнових ПД коливається в межах від 9% до 18% від ДХ частини бюджету. Згідно з результатами дослідження, ПНП займає 12% надходжень, частка ПДФО складає 18%, а ПДВ займає першу позицію з часткою 48% від усіх ПД надходжень.

Розкрито особливості діяльності ПАТ «КРХЛІБ». Проведено аналіз фінансових показників підприємства і встановлено, що керівництву необхідно вжити заходів стосовно покращення фінансового стану організації.

Розглянуто первинний облік ПНП. До первинних документів відносять всі види накладних, ПКО і ВКО, доручення банків, акти виконаних робіт та рахунки.

Для цілей БО використовується рахунок 98 ПНП. Досліджено ситуації з нарахування і сплати ПНП. Вказано рахунки для обліку ТР. Розкрито податковий і бухгалтерський облік ПНП.

Наступним чином відображено порядок складання ДПНП. Описано всі визначення додатків до декларації.

Визначено основні проблеми адміністрування ПНП. Запропоновано схему формування ВР і ДХ з ПНП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Податки на прибуток», затверджений від 01.01.2012 р. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_025, вільний.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Податок на прибуток», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. №290, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua/](http://zakon.rada.gov.ua/)
3. Біла О.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / О.Г. Біла. – Львів: Вид-во «Магнолія 2006», 2008. – 383 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 832 с. 5. Волков О.И. Экономика предприятия: учебник / под ред. проф. О.И. Волкова. – М.: Изд-во ИНФРА-М, 1997. – 416 с.
5. Грузинов В.П. Экономика предприятия (предпринимательская): учебник. – Изд. 2-е / В.П. Грузинов. – М.: Изд-во ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 795с.
6. Економічна енциклопедія. У трьох томах. – Т. 1 / за ред. С.В. Мочерного та ін. – К.: Вид. центр «Академія», 2002. – 863 с.
7. Камінська Т.Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку / Т.Г. Камінська // Науковий вісник НУБіП України: зб. наук. праць. – К.: Вид-во НУБіП України, 2010. – Вип. 154.
8. Мельник В.М. Основи економічного аналізу: Короткий теоретико-методологічний курс. Навчальний посібник / В.М. Мельник. – Х.: «Кондор», 2003. – 128 с.
9. Федорович Р.В. Теорія економічного аналізу: Підручник для ВНЗ / Р.В. Федорович. – Т.: Економічна думка, 2002. – 522 с.
10. Шмиголь Н.М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством / Н.М. Шмиголь // Держава та регіон: наук.-виробн. журнал. – Сер.: Економіка та підприємництво. – Запоріжжя: Вид-во Класичного приватного університету. – 2009. – № 7. – С. 221-225.

11. Чернишова Л.І. Особливості формування системи управління витратами вітчизняних підприємств / Л.І.Чернишова, А.С. Дженкова // Інноваційна економіка. – 2014. – № 3 (52). – С. 61–68.
- 12.Трухан О.Л. Розвиток теорії витрат: еволюція і сучасні тенденції/ О.Л.Трухан //Вісник ЖДТУ.–2003.– № 4. – С. 380–388.
- 13 . Управленческий учет / [Э.А. Аткинсон, Р.Д. Банкер, Р.С. Каплан, М.С. Янг]; пер.сангл.–3-єизд.–М.: ИД «Вильямс», 2005. – 878 с.
14. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник] /Ф.Ф. Бутинець. – 2- евид., доп.і перероб.– Житомир : ЖІТІ, 2000. – 640 с.
15. Волкова І.А. Фінансовий облік – 2 : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / І.А. Волкова. – К. : Центр навчальної учбової літератури, 2009. – 224 с.
16. Пушкар М.С. Фінансовий облік : [підручник] / М.С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 628 с.
17. Бланк И.А. Словарь-справочникфинансовогоменеджера/ И.А.Бланк.– К.:Ника-Центр,1998.–480с. 9. Основи економічної теорії: політекономічний аспект : [підручник] / [Г.Н. Климко, В.П. Нестеренко, Л.О. Каніщенко] ; за ред Г.Н. Климка, В.П. Нестеренка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Вища школа ; Знання, 1997. – 743 с.
18. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств : [підручник] / А.М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2001. – 460 с.
19. Економічний словник / [уклад. Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський]. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.
20. Сидоров И.И. Логистическая концепция управления предприятием / И.И. Сидоров. – СПб. : ДНТП «Знание», ИВЭСЭП, 2001. – 168 с.
21. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства : [навч. посіб.] / Ю.С. Цал-Цалко. – К. : ЦУЛ, 2002. – 656 с. 14.Прохар Н.В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики : [монографія] / Н.В. Прохар, Ю.О. Ночовна. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 257 с.
22. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика : [навчальний посібник] / В.В. Кулішов. – К. : Ніка-Центр, Ельга, 2004. – 216 с.

23. Організація бухгалтерського обліку : [навчальний посібник] / за ред. В.С. Леня. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 696 с.

24. Коблянська О.І. Фінансовий облік : [навч. посібник] / О.І. Коблянська. – 2-ге вид. – К. : Знання, 2007. – 471 с. 18. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік : [навч. посібник] / Г.В. Нашкерська. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.

25. Козак В.Г. Визначення поняття «витрати» та їх оцінка / В. Г. Козак // Реформування економіки України: стан та перспективи : зб. матеріалів ІУ Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 листопада 2009 р., м. Київ). – К., 2009. – С. 129–131.

26. Управління витратами підприємства : [навч. посібник] / [А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило]. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.

27. Іщенко Н.А. Факторний аналіз формування прибутку підприємства / Н.А. Іщенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/33.pdf.

28. Циган Р.М. Проблеми формування прибутку підприємства в бухгалтерському обліку / Р.М. Циган, О.С. Савченко // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 2. – С. 36–39.

29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. No 318, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. No 73, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0336-13>.

31. Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=240945.

32. Первинні документи для первинного обліку: вебсайт. URL: <https://aktiv.ua/ua/materials/articles/pervynni-dokumenty-dlia-podatkovoho-obliku> (дата звернення: 28.03.2024)

33. Первинні документи в податковому обліку: вебсайт. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2011/july/issue-54/article-58828.html> (дата звернення: 28.03.2024).

34. Товарна накладна: вебсайт. URL: <https://pk.aquamarket.ua/uk/paperova-produkciya/2882-nakladna-tovarna-100-sht-a51-ofset.html> (дата звернення: 29.03.2024).

35. Прибутковий касовий ордер: вебсайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Прибутковий_касовий_ордер (дата звернення: 29.03.2024).

36. Товарно-транспортна накладна: вебсайт. URL: <https://www.mak-trans.com/ua/articles/tovarno-transportnaja-nakladnaja> (дата звернення: 29.03.2024).

37. Видатковий касовий ордер: вебсайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Видатковий_касовий_ордер (дата звернення: 29.03.2024).

38. Платіжне доручення: вебсайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Платіжне_доручення (дата звернення: 29.03.2024).

39. Акт виконаних робіт: вебсайт. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7521-yak-pravilno-sklasti-akt-vikonanih-robtakt-nadanih-poslug> (дата звернення: 29.03.2024).

40. Рахунок фактура: вебсайт. URL: <https://www.taxoninvoice.com/uk/фактура-що-це-таке/> (дата звернення: 29.03.2024).

41. Податок на прибуток, особливості обліку: вебсайт. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7205-narahuvannya-podatku-na-pributok-provodki> (дата звернення: 29.03.2024).

42. Особливості формування доходів і витрат з податку на прибуток: вебсайт. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-formuvannya-vitrat-dohodiv-z-podatku-na-pributok.html> (дата звернення: 29.03.2024).

43. Декларація з податку на прибуток: порядок заповнення: вебсайт. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/8966-deklaratsya-z-podatku-na-pributok-algoritm-zapovnennya> (дата звернення: 29.03.2024).